

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Gallia Vindicata, In Qua Testimoniis Exemplisque
Gallicanæ Præsertim Ecclesiæ, Quæ Pro Regalia, Ac
Quatuor Parisiensibus Propositionibvs A Ludovico
Maimburgo, Alijsque producta sunt, Refutantur**

Sfondrati, Celestino

[Ort nicht ermittelt], MDCLXXXVIII.

§. II. Agitur de Prima Conventûs Parisiensis Propositione. Ecclesiæ Gallicanæ consensus pro Pontificis indirecta potestate in Reges & Principes, eorúmque Bona & Dignitates temporales.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38277

batur; quantò id magis timendum, quando non de vocibus, modòque loquendi, sed de gravissimis rebus cum Gallis conflictamur? Pontifex Concilio subiaceat, Pontifex errare possit, & ideo nemo Pontifici parere teneatur, quamdiu ratio aliqua non obtemperandi occurret, occurret autem semper, & hoc pretio pax cum hæreticis fiat, imò tantum speretur. Quæso quid hoc est aliud, quàm Ordinem Ecclesiæ adimere, sine quo non Regna tantum & exercitus, sed ne familia quidem, domusque privata consistere potest? quàm Caput & Governatorem è medio tollere, & necessariam imperandi facultatem, trunco corpore, & in casum pendente? & quis tanto præsentique periculo incertam spem emat, hæreticos convertendi? Quanquam nemo non videt, prætextum hunc esse, speciem inanem fallendis, ludendisque simplicium oculis. Quis enim credat Archiepiscopos irâ, vindictâque in Romanum Pontificem calentes, huic bellum intulisse, Religionis potius & concordie studio, quàm animi sui & offensæ causâ? & cur illos hic ardor hæreticos convertendi, ac Vaticanum oppugnandi tunc primum incendit, cum ultionem meditabantur? Pace ergo illorum dixerim; quidquid in ijs Comitibus (a) agitabatur, non hæreticis, sed vindictæ datum; odium, non Religio fuit; sed hæc ostendi debuit, ut illud tutius & ex occulto feriret.

§ II.

Agitur de Prima Conventionis Parisiensis Propositione. *Ecclesiæ Gallicane consensus pro Pontificis indirecta potestate in Reges & Principes, eorumque Bona & Dignitates temporales.*

SUMMARIA.

1. *Ecclesiæ Gallicanæ autoritas Parisiensibus Propositionibus prætexta exemplo omnium ferè Hæreticorum, & quam ab causam?*

2. *Atq;*

(a) V. Reg. Sacerd. in prælud. § 2.

2. *Authoritas Pontificia in Reges exercita exemplis Galliam spectantibus probatur. & primò Gregor. II. in Leonem Isauricum.*
3. *Et Zachariae in Childericum Regem.*
4. *Et Stephani Pontificis.*
5. *Et Hadriani in Desiderium Regem.*
6. *Ejusdem Hadriani in gratiam Caroli M.*
7. *Et Leonis III. Imperium Romanum in Carolum Imperatorem transferentis.*
8. *Et S. Gregorij M.*
9. *Aliud ejusdem Gregorij exemplum.*
10. *Et Episcoporum Galliae in Ludovicum I. Imperatorem.*
11. *Iterum Galliae Episcoporum in Lotharium Imperatorem.*
12. *Et Nicolai Papae.*
13. *Et Hadriani II. in Carolum Calvum.*
14. *Et Fulconis Archiepiscopi Rhemensis in Carolum Simplicem.*
15. *Et Concilij Lateranensis sub Alexandro III.*
16. *Et alterius Concilij Lateranensis sub Innocentio III.*
17. *Innocentij IV. in Fridericum Imperatorem.*
18. *Et Clementis V.*
19. *Et Concilij Constantiensis.*
20. *Et Concilij Viennensis.*
21. *Et Concilij Basileensis.*
22. *Et Concilij Tridentini.*
23. *Et Universitatis Sorbonicae.*
24. *Et totius Cleri Gallicani.*
25. *Et Testimonijs celeberrimorum in Gallia Doctorum.*
26. *Multa in rem nostram contra Maimburgum ex dictis colliguntur.*

I.

Ropositiones nuper Parisijs editæ, ut tantò pluribus probarentur, auctoritate ac nomine Ecclesiæ Gallicanæ adornatæ sunt, cum enim nec ratione, nec usu, nec antiquitate fulcirentur, quin potùs hæc omnia obliterent, auctoritas quæsitæ est, & quod rei deerat, titulo compensatum. Sic falsis corruptisque nummis effigies & elogia Principum imponi videmus, ut fallant incautos, tegatque metalli vitium imaginis reverentia. Quem verò non caperet auctoritas Ecclesiæ Gallicanæ? & istam omnibus ferè paginis Maimburgus inculcat; nemo enim, qui illam Magistram habet, errare se credat, aut, si erret, excusari errorem posse, imò laudari tam grandi exemplo. Et hæc causa fuit, ut nemo hæreticorum Spiritui S. aliisque sanctis Doctoribus sua dogmata non imponeret, ut tantò dulciora essent eorum auctoritate ac exemplis condita. Ebion sanctum Petrum, Arriani Lucianum Martyrem, Origenem, ipsùmque Antonium Magnum, Pelagiani Augustinum, Zosimum, Clerumque Romanum jaçtabant, alij alios. Et ultimis hisce temporibus quid non Lutherus & Calvinus egere, ut suis opinionibus primitivam Ecclesiam favere ostenderent? Ergo nihil novi est, magnos Patronos magnis erroribus quæri, imò & præferri, quo populi saltem studia, animique captantur, istis enim nec tempus, nec cura est, ut, quid singuli scripserint, explorent, sicque magno illo strepitu, umbrisque nominum ludi se nesciunt, fallique, & tamen falluntur. Idem Maimburgo consilium fuit, cum toties Propositiones Conventûs Parisiensis pro doctrina Ecclesiæ Gallicanæ jaçtavit, pulcherrimo quidem, sed falsissimo elogio, nihil enim ab Ecclesiæ Gallicanæ sensu, doctrinæque alienum magis dici aut scribi potuit; toties enim Ecclesia Gallicana, & in publicis Conventibus, doctrinâ, exemploque contrarium professæ est, ut mirari subeat, quinam sint illi Galli, qui tantum à Gallis absunt, aut quænam sit illa Ecclesia Gallicana, quæ Ecclesiæ Gallicanæ tantopere ac palàm adversatur, quod jamjam longâ inductione, pèrque omnes

omnes Ordines Ecclesiæ Gallicanæ dicere aggredimur, lectoris arbitrio relicturn, utra Ecclesiæ Gallicanæ sententia dici debeat, nostra, quæ tot seculis & ab omnibus Galliæ ordinibus recepta est, & tot publicis actibus expressa, an Maimburgi, quæ nuper, & à paucis, ijsque aut metu, aut spe, aut irâ corruptis, Parisijs prodijt.

II. Anno DCCXXXI. Cùm Leo Isaurus sacras Imagines totâ Græciâ persequeretur, eosque, qui amplecti hæresin nollent, exilijs, proscriptiõibus, tormentis vexaret, ipsius Deiparæ Virginis, omniumque Sanctorum icones in Urbe Regia uno fasce incendisset, ipsamque Italiam invaderet, Sicarijs in Pontificem missis, feralique edicto, quo Imagines tollebantur, Romæ proponi iussu, Gregorius II. Pontifex Maximus, cùm nec à Græcis, nec à Longobardis, Venetisque auxilium speraret afflictæ Religioni, fœderis cum Carolo Martello, Gallisq; adversus Græcorum Imperatorem sancit, Consulatum Carolo Principi offert, eumque missis, acceptisque Legatis, ac juncto fœdere in Italiam vocat, venissetque, nisi mors occupasset. Erat verò Consulatus dignitas supremæ proxima (saltem si Patritiatum excipias) quod Ovidius illis versibus indicat: (a)

*Qui quamquam est ingens, & nullum Martia summo
Altius Imperium Consule Roma videt.*

Solusque Imperator Consulatum designabat, ut disertè notat Flavius Vopiscus in Aureliano. Consulatus jura, lapsâ jam, extinctâque Republicâ hæc erant: Senatam rogare, jus dicere, tutores dare, manumittere, vectigalia locare, Ludos & præsertim Circenses edere, annis nomen dare (quod Justinianus abolitum voluit, (b) & annos ab Imperatoribus dici) togâ pictâ seu palmatâ uti, quæ olim triumphantium propria tantum, purpurâ, aurorque intexta, & quam etiam Trabeam appellabant. Justinianus (c) voluit lege editâ, Imperatores jugi Consulatu fungi. Oblatum ergo à Gregorio Consulatum Romanum Martellus acceptavit, præmisitque Abbatem Corbejensem, qui fœdus cum Romanis iniret, sponderetque auxilium, ipse secuturus, nisi mors obstitisset. Gregorius

T t t 3

nihil

(a) Ovid. de Pont. lib. 4. eleg. 9. (b) Lipsius de Magistr. Pop. Rom. cap. 8.
(c) Justinian. Nov. 105.

nihil interea omittere, ut Leonem molliret, rogare, minari, Italiae populos, ne à Græco deficerent, quod jam parabant, cohibere, Legatis agere, & totos quinque annos flectendo Cæsari impendere; quæ omnia cum frustra essent, Leone implacabili, & in dies pejori, Gregorius coactus Romæ Synodo, (a) ut Zonaras testatur, anathemate Leonem ferit, prohibetque vestigalia persolvi, quibus in Italiae & Ecclesiæ perniciem utebatur. Hæc in Leonem Gregorius, quæ ut fiant clariora, Auctorum testimonia adscribam.

Fredegarius, qui iussu fratris Caroli Martelli scripsit, & historiam Gregorij Turonensis profecutus est: (b) *Eo tempore, inquit, B. Papa Gregorius bis à Roma claves venerandi sepulchri cum vinculis S. Petri, & muneribus magnis & infinitis, Legatione memorato Principi destinavit, eo pacto patrat, ut ad partes Imperatoris recederet, & Romanum Consulatam prefato Principi sanciret. Ipse uaque Princeps mirifico & magnifico honore ipsam Legationem recepit, munera magnifica obulit, atque cum magnis premijs cum suis sodalibus missis Grimonem Abbatem Corbejenfis Monasterij, & Sigebertum Reclusum S. Dionysij Romam ad Limina SS. Petri & Pauli destinavit.*

Theophanes: (c) *Comperio Leonis Imperat. proposito Gregorius Papa Romanus, scripta prius ad ipsum decretali epistola, quæ de fide quidquam statuere, & antiquæ Ecclesiæ sanctità à sanctis Patribus firmata innovare, aut convellere, non decere Imperatorem commonet, Italia tandem ac Roma tributa deferri ad illum prohibet.*

Et ad annum Leonis 13. In Seniore verò Roma Gregorius Vir Apostolicus, & Petri verticis Apostolorum Confessor verbo & actu coruscans, qui removit Romam & Italiam, nec non & omnia tam Reipubl. quam Ecclesiæ jura in Hæresis ab obedientia Leonis.

Et ad annum 730. Gregorius Sanctissimus Presul Leonem per epistolas tanquam impiè agentem redarguens, & Romam cum tota Italia ab ejus Imperio recedere faciens.

Cedrenus: (d) *Anno nono Leo impius capit de sacris imaginibus everendis sermonem facere, quo cognito Gregorius Roma Papa tributis Italia & Romam eum prohibuit.*

Et iterum ubi de evecto Anastasio in Cathedram Germani egit: *Roma autem Gregorius Apostolicus Vir à Leone ob ejus impietatem desivit, & pacto cum Francis icto tributa Leoni denegavit.*

Zonaras

(a) Zonar. T. 3. in Leone circa f. (b) c. 110. in Chron. floruit sec. 8. (c) Theopht. in Chron. in vita Leon. floruit circa ann. 727. (d) Cedr. in Leon. ad ann. 9.

Zonaras in suis Annalibus : (a) *Qua de causa Gregorius, qui tunc Roma veteris Ecclesiam gubernabat, repudiata Praesidis nova Romae societate, nec non eorum, qui illum sequebantur; illos cum eorum Imperatore Synodico anathemate obstringit, & veestigalia, quae ad illud usque tempus inde pendebantur, inhibuit, isto cum Francis foedere.*

Vides in hoc exemplo, quantam cautelam, prudentiamque, & quibus gradibus contra Imperatorem Gregorius processerit, quae nisi observentur, plus mali ab extremis hisce remedijs, quam boni expectes. Primum nullum finem monendi, curandique Imperatorem, per litteras, Legatos, preces, minasque fecit; nec idem abrupit, cum obstinatum vidit, flectique nescium; ferri potuit, dum intra Graeciam saeviret: ubi haeresis & edicta in Italiam parabantur, nec mitiora proficerent, ad extrema deventum est, prius tamen securitati, quam remedijs provisum, nec consilijs inermibus creditum; a potentissimo Principe, amicorumque auxilia petita, foedus conjunctum, vires sociatae, honores, fascisque Romani, praeludia Imperij, oblata, Synodus acta, anathemata vibrata, & tandem rebus omnibus dispositis, maturisque, nec alias moras periculo patiente, Imperium Leoni abrogatum, nec illud torum, sed ea tantum parte, quae magis egebat, servarique poterat, Italia videlicet. Tantumque abfuit, hoc exemplo Francos offendi, aut Clerum oblectari, quasi Gregorius inconcessa tentaret, ut potius foedus cum eo jungerent, Consulatum admitterent, sponderentque suppetias adversus Graecos; agnovit ergo Gallia hanc, quam defendimus, in Pontifice potestatem.

Maimburgus ut hoc exemplo se liberet: (b) *Duas in Gregorio personas distinguit, Pontificis videlicet, & Civis Romani; ut Pontificem, monuisse, rogasse, minatum esse, populos ne deficerent cohibuisse; ut vero inter Cives Romanos praecipuum, jure naturalis defensionis usum, cum alijs Romanis conspirasse, ac jugum Graeci Imperatoris excussisse, externo Principe invocato. Haec Maimburgi responsio est, qui eam potestatem, quam nos Pontifici Romano, ipse subditis & Civibus in Reges concedit, eamque ad defensionem Juris naturalis pertinere dicit, & similem ei facit, quam quilibet de plebe habet, ut furenti Regi, aut phrenesi capto gladium extorqueat.* (c)

Jam

(a) Zonar. T. 3. anal. in Leon. Isaur. circa f. floruit circa ann. 1120. (b) Maimb. Traitè de l'eglise de Rome cap. 29. & des Iconocl. T. I. f. 148. (c) V. Reg. Sacerd. f. 242.

Jam ergo Maimburgus potestatem abdicandi Reges subditis Regni, imò unius Provinciæ tribuit, an verò id magis decorum, consultumque Regnantibus, quàm si illos Pontifici Romano, Christianique Vicario subdas? quòd si nihil eorum majestati, quieti, ac potentiaè obstat, ut judicari, puniri que ab eis possint, quibus ipsi imperant, quantò minùs si ab eo, cui obsequuntur, quemque ut Patrem reverentur? Quòd si jure naturalis defensionis id subditis licet, ne Respublica concidat, quantò magis eodem Jure naturalis defensionis id liceat Pontifici, ne Ecclesia pereat? nec enim Jura naturalis defensionis minùs Pontifici, quàm Civibus permittuntur. Nec erit puto Maimburgus tam inhumanus, ut potestatem extorquendi ferrum è manu furentis Principis, quam pedissequo & lixæ concedit, Pontifici neget; nam si coerceri furentem Principem oporteat, meliùs id, honestiùsque Pontifex, quàm alius fecerit. Ubi verò sunt illa, & ingentia mala, quæ ex hac potestate Pontifici data Convenus Parisiensis consequi ominatur? dicunt enim, *invidiosam illam, & gravem Principibus, ac populis esse;* at verò, si hanc ipsam potestatem civibus, populisque uniusurbis, aut Provinciæ tribuas, non erit invidiosa, non gravis? an unquam causæ deficiendi, ac Principes inculpandi subditis deerunt, si semel id eis liceat? Malè ergo Majestati Regnantium Maimburgus consuluit, quando non uni tantum Pontifici potestatem Reges abdicandi permisit, sed singulis penè Urbibus ac Provincijs, nec enim totum Imperium à Leone Imperatore, sed Roma tantum, & Italiæ aliquot Provinciæ defecerunt. Hùc ergo redit tota Maimburgi disputatio, ut Imperia, quæ nos Pontifici, ille populo submittat, simili damno, & fœdiore servitute.

Et denique si datur aliquis casus, quo Principes saltem à Regni statibus, & in Comitijs Generalibus exauctorari possunt, & subditi Juramento solvuntur; ergo quando is casus adsit, & quando Juramenti obligatio cesserit, pertinebit ad Summum Pontificem declarare (ad hunc enim causæ majores & Juramentorum spectant, (a) nec Galli dissententur) si ergo Pontifex declarat, Romanos

(a) Causæ maj. & Juram. pertinent. ad Summ. Pontif. V. DD. in c. 1. de Transl. Episc. Canonum lib. 6. cap. 4. Cler. Gallic. ap. Grammond. lib. 1. f. 65. Maimb. Tr. de l'eglise Romaine cap. 5. & 13. de jud. & cap. 34. de elect.

nos juramento Græcis exhibito non vinciri, eosque Imperium alijs posse deferre, certum erit, Juramento liberari, ac in alios Coronas deponi, nullâ Imperantium injuriâ: siue ergo potestas, quam Pontifices in Reges exercent, sit declarativa, siue decisiva & statutiva, certum est, ex principijs Maimburgi negari eam haud posse, eique Reges subiacere, quemadmodum si centum aureos gemmario debeam, quia is adamantem mihi vendidit: eo verò aut gemmam non exhibente, aut falsam; si judex pronunciet, me obligatione centum aureos præstandi solutum esse: certum est, me nihil debere, nec petere aliquid venditorem posse, quamvis Judex declaraverit potiùs, debitum nullum, aut extinctum esse, quàm ut illud sustulerit. Sic ergo Pontifex, seu declaret, seu statuat, potest Regibus, cum necessitas fuerit, Coronas adimere; neque id magis eorum minuit, læditque majestatem, quàm si hoc ipsum Subditis permittas, quod facit Maimburgus. Cæterum hæc ita dicuntur, quasi concedam, Gregorium non Pontificis partes, sed Civis egisse, quando Italiam Græcis, & Imperium, & tributa ademit. Sed veritas est, eam distinctionem frustra à Maimburgo, & infeliciter repertam; frustra quidem, quia nullo Auctore: infeliciter, quia nullo effectu, imò pari aut majori damno; quis enim ferat Maimburgum, toties profitentem, se omni subtilitate ac distinctione abstinere velle, solâque historiâ contentum ea narraturum, quæ vel soli invidiam faciant, nec ab ullo mortalium negari possint; nunc verò ubi urgeri se videt, ad distinctiones recurrere à nullo Auctorum traditas, à nullo cogitatas, quæque nec ipsi Maimburgo incidissent, nisi, premente veritate, aut fateri cogeretur, quod novit, aut dicere, quod nemo crederet; nullus enim ex citatis Auctoribus aliud dicit, quàm Gregorium Pontificem ad Martellum Legationem destinasse, Consularum obtulisse, prohibuisse tributa deferri & alia, quæ nimis clara sunt, ut corrupti aut fuscari sinistra interpretatione possint. Nec tantum Maimburgo debemus, ut ei nullos testes alleganti, ac post tot secula scribenti, nimiùmque partibus adducto majorem fidem præstemus, quàm Fredegario, Theophani ac Zonaræ, res suorum temporum, & vicina narrantibus, quibus etiam adde Sigonium ita loquentem: *Gregorius Pontifex decretum proposuit, quo Leonem Imperatorem priorum communionem removit, ac mox Ita-*

U u u l i a

lia populos Sacramenti, quo se illi obligaverant, religione exsolvit, & ne ei aut tributum darent, aut aliâ ratione obedirent, indixit. Ubi vides Gregorium non Civem, sed Pontificem egisse, ad hunc enim pertinet populos Sacramenti religione absolvere. Idque etiam ex eo evidenter deducitur, quòd citati auctores hisce verbis utantur: *Consulatum sancivit, tributa deferri prohibuit, vectigalia inibuit, foedus cum Francis percussit, ne obedirent indixit*; quæ verba superioritatem omninò indicant, qualem Gregorius ut Civis supra Romanos non habuit, ea enim tota ad Imperatores & Exarchos pertinebat; non ergo ut Civis, sed ut Pontifex Romanus prohibebat, inibebat, edicebat, inibatque cum externis Principibus foedera. *Nec obstat, hunc eundem Gregorium in secunda ad Leonem epistola (a) scripsisse, nullam esse Pontificibus in Reges, eorumque Palatia potestatem: Nam quemadmodum, inquit, Pontifex introspicendi in Palatium potestatem non habet, ac dignitates Regias deferendi: sic neque Imperator in Ecclesias introspicendi, & electiones in Clero peragendi.* Additque Maimburgus: *His solis verbis debilitatem illius argumenti ostendi, quod ab exemplo Gregorij petitur.* Miram hujus præfidentiam juxta & simplicitatem! non observantis, quæ à nobis concedantur, quæque negentur; nos ipsi concedimus, nullam esse Pontifici Romano in Reges ordinariam & directam potestatem, nec ex istorum arbitrio deferri Regna, sed vel successione, vel electione, vel jure belli, aliòve legitimo titulo; & quamvis in raro aliquo casu, & indirectè, rebûsque in arcto stantibus etiam hoc Pontifici competat, hæc tamen rara & indirecta, merèque contingens potestas non denominat subiectum, nec ab ea dicimus aliquid posse; sic dicimus, non posse Ecclesiasticos nubere, non posse Principes alieno Juri derogare, non posse carnes Sabbatho comedi, non posse Gallos in Romanos Imperatores eligi, & mille alia, quæ absolutam, certisque circumstantijs adstrictam potestatem non excludunt; & hanc ipsam Pontifici permissam ex Gregorij literis deducas; nam in prima ad Leonem Imper. hæc habet: *Sicere autem debes, ac pro certo habere, Pontifices, qui pro tempore Roma extiterint, concilianda pacis causâ sedere, tanquam parietem intergerinum septimque medianum Orientis & Occidentis, ac pacis arbitros & moderatores esse.* Et epistolâ secundâ circa f. *Et nos culpam peccati recipimus,*

(a) Epist. II. Greg. II. ad Leon. Isaur. anno 726.

ut qui potestatem à Deo receperimus, terrena, cœlestiaque solvendi atq; ligandi. Ubi vides, Potestatem Pontificiam non ad cœlestia solum & spiritalia, sed etiam terrena & temporalia proferri, quando videlicet necessitas postulat. Sed præfertim ex illis verbis argumentari licet, quibus ut Imperatori in Ecclesiis & Clericorum electiones; ita Pontifici in Palatia, Regesque nullum esse Jus dicit. At verò si Clerus Episcopum aliquem hæresi imbutum, aut perduellem eligat, quique Ecclesiam vastet, quis dubitat, si alia remedia absint, nec periculum moras patiatur, posse Imperatorem, tanquam Ecclesiæ Advocatum, prohibere, ne is eligatur, aut electum Regno, & Ecclesiâ arcere? nec pauca sunt hujusrei exempla. Si ergo id natura ipsa, ac necessitas Ecclesiæ defendendæ Principibus concessit, quanto magis Pontifici in Principes & Regna? cùm nihil magis Ecclesiæ noceat, exponatque ruinæ, ut hæresis coronata; si enim tot illa clades & ærumnas excitavit inermis & abiecta, quid faciet armata, regnansque? & experientia plus satis docuit, ex principum Religione etiam subditorum Religionem, fidemque pendere. Cæterum cùm extincto Martello, & Pipino necdum noto, aut rerum potito, auxilium à Francis cessaret, & Græci Exarchum adhuc in Italia, & Siciliam, Calabriamque obtinerent, Longobardi verò hæresi & armis grassarentur, ac Romæ imminerent, non destiterunt Romani Pontifices, Gregorius vid. II. Gregorius III. Paulus, Stephanus, Zacharias, Hadrianus, alijque apud Græcos Imperatores literis ac legatis agere, ut in sinum Catholicæ Ecclesiæ redirent, & Romam, Italiâque à Longobardis tuerentur; cùm tandem rebus omnibus desperatis Pipinus & Carolus subvenire, Imperio Græcis adempto.

III. Anno DCCLII. Contigit auctoritate Pontificis Romani celebris illa Regni Francici de Merovingica in Carolinam stirpem translatio, quæ sola sufficeret, si omnia alia deessent, ad demonstrandum, quæ tunc temporis fuerit Gallicanæ Ecclesiæ sententia, tunc inquam temporis, cùm doctrinâ ac pietate florebat, omni procul adulatione, & Romana Ecclesia adeò à Longobardis oppressa, ut nihil ab ea sperari, nihil metui posset; nec ferè in historia Gallica aliud reperies pluribus ac majoribus testibus proditum, ut tantò magis eorum præfidentiam admireris, qui audent

tam aperta negare, & oculos Soli claudunt, ne cogantur videre: duplicis culpæ rei, & negatæ veritatis, & amissi pudoris; quid enim credas tam certa abnuentibus? Fluxerant à baptismo Clodovæi anni quinquaginta duo supra ducentos, & Franciam duodeviginti Principes gubernaverant, sed civilibus bellis, fratrumque discordiâ, ac Regum ignaviâ res Francicæ jam ferè conciderant. Reges ruri potius, quàm in aula degere, otio & delitijs vitam ducere, præparcis tamen, & privatæ potius, quàm Regiæ fortis; rarè in publico, nisi cùm Legatos audirent, redderentque responsa, nec ea pro arbitrio, sed suggesta, aut etiam iussa, inani Majestatis simulachro, nisi quòd Solio insisterent. Cùm prodirent, plaustrum pro curru, boves pro equis erant; producta, fluensque barba, & coma in humeros fusa; hæc pompa, hoc fastigium Francicæ majestatis, quod pluribus Eginhardus testatur. Jus interim belli pacisque, ac Regni moderandi penès Palatij Magistros; & dum isti aut retinendæ potentæ, aut vincendis æmulis, aut Regibus pro arbitrio deligendis, abdicandisque certant, Regnum intereà civili bello consumi, Franciæ Provincias, ut quæque occupaverat, in diversos scindi Principatus: Saracenos, Gothosque aut sponte, aut in subsidium vocatos Galliæ infundij & quamvis deleti essent Martelli virtute, parique fortunâ, nulla spes tamen componendi Regni, Regibus lasciviâ ac otio torpentibus, Præfectis verò Palatij civili bello collisis, quòd Regij sanguinis non essent, invalidâ apud populos reverentiâ. Nec melior Ecclesiæ, quàm Regni facies. Ararijs bello exhaustis, Ecclesiarum decimas & facultates occupaverant. Ex his stipendia militi, Ducibus præmia; & quòd bellum contra Paganos, Gothosque actum, pietas obtendebatur; promisitque Martellus, omnia Ecclesijs redditurum confecto bello; sed ut fieri solet, inane id solatium, & irritum fuit, hostes cæsi, fugatique, bellum peractum, Martellus victorijs ac triumphis plenus, sed nudæ, spoliatæque ut prius Ecclesiæ; eoque audaciæ & avaritiæ deventum, ut Episcopatus & Sacerdotia à Laicis obtinerentur, pretiisque Infulæ vanirent, fœdo quidem, sed publico mercatu. Quæ postea Zachariæ causâ fuit, ut Pipino privilegium concederet nominandi Episcopos ad omnes Regni Ecclesias, quod
gravis

gravissimi Auctores (a) tradunt. Sicin Galliares habebant, nec melior aliarum Orbis Ecclesiarum conditio. Italiam Longobardi, Africæ bello, hæresi, prædatione vastabant: Græciam Bulgari, Avares, Saraceni, civilesque discordiæ, sed omnium pessimè Iconoclastarum sævities: Hispaniam, Africamque Alani, Wandali, Sueci, Gothique, & Turcæ quoque gliscabant. Crederes, communi bello Ecclesiam peti, ipsamque periclitari arcem Religionis, Longobardis Romam accinctis. Et ecce! cum minimè crederes, à Pipino Legati & auxilium. Poscebat Pipinus Regnum à Zacharia Pontifice, & Childericum Regem deponi, poteratque audax votum videri, nisi necessitas & periclitans Religio excusaret: *Childericum Regem ignaviâ ac delitijs marcere, non ingenium illi regendo Imperio, non sobolem firmando esse, nec maius ab eo auxilium Francs, quam à simulachro gemmis, aurisque iniecto. Cessare populis reverentiam tam abiecta, derisâq, Majestatis: Regnum interea domi forsisque laborare, quippe nullis legibus plebem, primoresque franari Regis contemptu: mstrare Barbaros totâ Asiâ, Africâ, Hispaniâque victores: jam quartâ vice Pyreneis superatis Franciam irruisse: ter à Mariello Patre, nuper à se victos, deletosque: redituros tamen, quippe exploratis jam montibus, & nivibus assuetos, & tot cladibus asperatos potius, quam fusos; si vincant, nam lubricam fortunam esse, nec uni addictam, quis Italiam, quis Romam, ipsamque Religionem tueri possit? Solam Galliam Barbaris obstare, nec Pipino apud Gallos, dum Corona absit, satis reverentie ac fidei esse, plerisque Imperium aspernantibus, Corona vacuum. Childerico sobolis experte defunctoq,ue civile bellum inter amulos arsurum, irrupturos Barbaros, Patria ac Religionis excidio. An ergo non expediat, prævenire potius, quam operiri extrema, & Regem deligere, tot infortunijs ac necessitatibus parem? Id futurum, si Pontifex Romanus jubeat, nec aliud Gallos expectare, tanto operi promptos, accinctosque.* Permovit Zachariam oratio, & instans Religionis, Regniq,ue periculum. Ergo Childericum Imperio moveri, tonderique; Pipinum omnium votis eligi jubet, Francos verò juramento absolvit, quod Childerico dixerant. **Quod**

U u 3 rogo

(a) V. Lup. Ferrar. epist. 81. 98. & 99. S. Bonif. ep. ad Zach. PP. Floard. in hist. Rhem. de Privil. Hadr. I. De Privil. à Zach. concessio. Joan. X. PP. ep. ad Herim. Colon. Florum Magistrum in fragm. de elect. ad calcem op. S. Agob. Paschal. II. PP. apud Malesbur l. 5. della Marca lib 8. c. 20. Maimb. des Iconocl. l. 2. f. 259. Reg. Sac. f. 57.

rogo majus exemplum velis Pontificiæ in Reges potestatis, quam coronas uni stirpi & familiæ insertas, in alias transferre? tantumque abfuit, Gallos obniti, ac Zachariæ adversari, velut inconcella tenenti, ut potius id ipsum expeterent, acceptarentque concordibus votis, pari in Pipinum amore, & Pontificem reverentiâ; patet ergo, quænam fuerit eotemporis sententia Ecclesiæ Gallicane; & ne ulla dubitandi ratio superfit, dabimus auctorum omni exceptione majorum verba, & ea tam clara, ut negari à nemine possint, nisi qui fidem abrogari sibi velit, & inter eos censeri, quos victos licet, edoctosque pudet veritatem fateri, quam agnoscunt, maluntque obstinati potius videri, quam victi.

Eginhardus perpetuus Carolo comes, eique à Secretis, quæque non audita solum & præterita, sed visa & præsentia scribebat: (a) Gens, inquit: Merovingorum usq; in Hildericum Regem, qui jussu Stephani Romani Pontificis depositus, ac deorsus durasse patatur. Et infra: (b) Pipinus autem per jussionem Romani Pontificis ex præfecto Palatii Rex constitutus est. Et in annalibus: (c) Burkardus Wirzburgensis Episcopus, & Jolualdus Presbyter Capellanus missi sunt Romam ad Zachariam Papam, ut consulerent Papam, de causa Regum, per quos prædictus Pontifex mandavit, melius esse, illum vocari Regem, apud quem Summa potestatis consisteret, utraque auctoritate sua jussit Pipinum Regem constitui. Et alibi ad annum 750. Hoc anno secundum Romani Pontificis sanctionem Pipinus Rex Francorum appellatus est. Nota, hanc translationem ab Eginhardo jam Zachariæ initium, Stephani exitus & perfectio fuit; eodem enim anno, quo Zacharias Pipinum Regem jussit, & Francos Sacramento exsolvit, ipse vitam finivit. Stephanus verò Jus Regium Pipino & Filijs confirmavit, ut postea videbimus, unxitque & Coronam imposuit.

Annales Francici à Pithæo editi: Septingentesimo, quinquagesimo secundo anno Zacharias Papa ex auctoritate Petri Apostoli mandat populo Francorum, ut Pipinus, qui potestate Regiæ utebatur, nominis quoque Dignitate frueretur.

Frede-

(a) Eginh. in vita Caroli M. ab initio. (b) Et in annal. ad ann. 749. & ad ann. 750. Obijt Eginhardus, anno 843. juxta Chronol. Bolandi T. 2. Jan. f. 875.

Fredegarius: (a) Quo tempore unâ cum consilio, & consensu omnium Francorum misâ relatione à Sede Apostolica, auctoritate perceptâ præcelsus Pipinus electione totius Francia in Sedem Regni sublimatur.

Rhegino: (b) Jussu Papa per auctoritatem Apostolicam Pipinum Regem creari, ne perturbaretur Christianitatis Ordo.

Otto Frisingensis, Imperatorum nepos: (c) Zacharias consultus respondit, & ipsius auctoritate Pipinus à Bonifacio Archiepiscopo Moguntino, & alijs Regni Principibus in Regem eligitur. Et alibi: Anno Domini 754. Pipinus à Stephano Papa I. à fidelitatis Sacramento, quod Hilderico promiserat, cum alijs Regni Francorum Proceribus absolvitur.

Abbas Urspergensis: (d) Sic ergo Pipinus ex Praefecto Palatii auctoritate Apostolicâ sublimatus, & unctus in Sedem Regni, regnavit annis quindecim, absolutus per eundem Stephanum Papam à Juramento, quod Regi Childerico cum ceteris Regni primoribus fecit. Et alibi: Zacharias verò Papa super hujusmodi negotio consultus, remandavit, melius esse, eum vocari Regem, apud quem summa potestas consisteret, datâque auctoritate suâ Pipinum Regem jussit constitui.

Sigebertus: (e) Pipinus verò Princeps Apostolicâ auctoritate, & Francorum electione à S. Bonifacio Moguntiae Archiepiscopo in Regem ungitur & consecratur.

Ludovicus II. (f) Caroli M. Pronepos, qui res in familia sua gestas recentésque ignorare non poterat, in Epistola ad Basilium Orientis Imperatorem: Matrem omnium Ecclesiarum DEI (Romanam videlicet Ecclesiam) defendendam suscepimus, ex qua & regnandi prius, & postea Imperandi auctoritatem Prosapia nostra seminarium sumpsit; nam Francorum Principes primò Reges, deinde verò Imperatores dicti sunt iduntaxat, qui à Romano Pontifice ad hoc oleo sancto persusi sunt, &c. Ubivides, Ludovicum Imperatorem agnoscere, auctoritatem regnandi Carolinæ Prosapia à Romana Ecclesia provenisse.

Schafnaburgensis: (g) Pipinus decreto Zachariae Papa per unctionem S. Bonifacii Rex appellatus est.

Hermannus Contractus: (h) Pipinus auctoritate Stephani Papae deponso ac deposito Hilderico Rex Francorum factus est.

Albertus

(a) Fredeg. ad ann. 751. f. 161. floruit seculo 8. (b) Rhegino in Chron. obiit circa initium sec. 10. (c) Otto Frising. lib. 5. c. 22. & 23. obiit anno 1158. (d) Abbas Ursperg. ad ann. 743. circa fin. floruit seculo undec. (e) Sigeb. ad ann. 750. floruit seculo undec. (f) Ludov. Imper. epist. apol. ad Basil. ann. 871. habetur apud Baron. & du Chesne Tomo 3. (g) Lamb. Schafnaburg. in hist. Germ. (h) Herm. Contr. ad ann. 752. in Chron.

Albertus Crantzius: (a) Merito Summus Pontifex, & Gallorum Rex mutuis se tollunt favoribus, quando ab initio haec Sedes Domui Caroli hoc praestitit, ut Regiam haberet Dignitatem.

Carolus Sigonius: (b) Pipinus Zachariam consulit, uter ei Regio fastigio dignior videretur? is qui otio languens nihil ad communem utilitatem afferat, an qui dies noctesque de Regni utilitate cogitaret? Cui Zacharias respondit, omnino se Regem illum cogitare, qui Regni commodis & utilitati serviret: rogatusque ab illo, Decretum pro magnitudine potestatis iniecit, quo Regnum Childerico abrogavit, & Francis Sacramenti Religione solutus, ut Pipinum Regem substituerent, Auctor fuit. Quo decreto accepto Franci convenerunt, ac Childerico abdicato Pipinum Regem designarunt, eumque Sueffione per Bonifacium Archiepiscopum consecrarunt.

Paulus Aemilius rerum Francicarum scriptor accuratissimus: Pipinus Burchardum Wirzburgensem Episcopum ad Zachariam Pontificem Max. Oratorem mittit, ut Franci solverentur Jurisjurandi religione, qua se Childerico devinxerant. Oratione Episcopi motus Zacharias initio minime audebat tam magni momenti cogitationem suscipere, sed tandem Francos Sacramento Regi Childerico dicto solvit.

Præter jam citatos Auctores videndi sunt (c) Aimoinus, Marianus, (d) Scorus, (e) Gaguinus, Sabellicus, (f) Spondanus, alijque, qui iisdem ferè verbis hanc translationem recensent; ubi simul adverte, esse omni exceptione majores, quippe integerrimâ fide, quisque aut res suorum ferè temporum, recentioresque narrabant, aut Principum partibus addicti potius, quam Pontificum, imò istis infensi, quales Frisingensis, Urspergensis & Siebertus; & denique eodem modo deponunt, videlicet Childerici ignaviam, Pipini ad Zachariam Legationem, consilium à Pontifice petiturum, acceptumque, utor videlicet dignior Imperio esset, Childericus ignaviâ torpens, an Pipinus bello & victorijs promptus? decretum & mandatum Zachariæ Pipinum eligi jubentis; juramenti, quo Franci tenebantur, absolutionem, & denique omnium votis electum Pipinum. Jam verò post tam multa

(a) Crantzius lib. 1. metropol. c. 14. (b) Carol. Sigon. de Regno Ital. ad ann. 750. obiit anno 1585. (c) Aimoin. de gest. Franc. l. 4. c. 6. (d) Scorus l. 3. Chron. (e) Robert. Gagui. l. 3. Chron. f. 45. (f) Spond. ad ann. 751. Sabellicus enac. 8. l. 8. Platina in Zach. Greg. VII. in c. alius 15. q. 6.

multa, & tam clara testimonia quid aliud à Maimburgo expectares, quàm aut veritati cessurum, quippe tot testibus & probationibus nixæ, aut saltem alios producturum, pari numero, parique auctoritate; id enim causæ gravitas, ac toties ostentatus amor veritatis, & vitæ Institutum duplici titulo Sacrum, Religiosi videl: & Sacerdotis exposcebant, præsertim cum toto eo libro, quem ultimò edidit, nullum finem protestandi faciat: *Se non disputationibus, non subtilitate usurum, sed historiam & factis evidentibus, quæq; nullam tergiversationem admittant.* Audi jam verò, quid exhibeat post tot magnificè promissa: (a) *Qua, inquit, de Zacharia dicuntur, nullius momenti sunt, supponuntque Franciæ historiæ extremam ignorantiam; Franciæ enim Optimates sunt, qui Coronam Pipino detulere, non vero Pontifex Romanus; hic enim rogantibus & consilium expetentibus, an id liceret? respondit licere; consuluit ergo, non imperavit. Et verò æquum id consilium fuerit, an secus, non est hujus loci disputare; enimverò verba, quibus antiqui Scriptores hanc Translationem describunt, clarissima sunt, ut ostendant, nihil aliud quàm consilium à Francis petitum esse, ut videlicet electionem, quam animo agitabant, Summi Pontificis auctoritate munirent; nam Chronicon vetus à Pirhæo editum: Missi sunt, inquit, ad Zachariam Papam, ut consulerent. Et Annales Francorum Metenses: Missi fuerunt ad Zachariam interrogandum, si bene fuisset, amon? ergo nihil aliud à Pontifice & petitum, & datum, quàm solum merumque consilium, & hoc ipsum improbat Stephanus Zacharia Successor, qui teste Theophane ejus temporis Scriptore à Pipino ob violatam Childerico fidem pœnas expetiit: aut ergo Stephanus, aut Zacharias erravit; imò cum Franci Hugonem Capetum folio imposuere, Carolo debitum, ne consilium quidem à Joanne XV. expectatum est, multò minus Imperium. Hæc Maimburgus. Ignorantiam primò historiæ Franciæ opponit nobis, sed ego Lectoris arbitrium posco; nam piget cum Maimburgo loqui, tam vana jaçtante, an nos historiæ Francicæ ignoremus, qui præcipuos historiæ Francicæ scriptores non legimus tantum, sed verbatim allegamus, Eginhardum videlicet, Fredegarium, Reginonem, Pirhæum, Amilium, aliòsque. Quòd si ignorantia hæc est, non nostra, sed omnium illorum fuit. Quis verò est Maimburgus, ut istos ignorantia accuset? aut quæ ipsius merita, fidèsq; toties scædata, ut eum Eginhardo, Ottoni, Urspergensis, Aimoino æques, præferatque?*

X x x

(a) Maimb. Tr. de l' Egl. de Rome c. 29. f. 404.

que? Quòd si istos ipse non legit, quæ rogo hæc negligentia, & ignorantia fuit, nescire tam obvia, tamque necessaria historiam profertenti? Scribit, quæ non legit, jactat, quæ ignorat, profertur, quæ nescit, & tamen objectat alijs ignorantiam; hoc novum modestiæ genus. Si verò hos ipsos Auctores legit, quos modò produximus, cur rogo silentio præterit? & illum ipsum Pithœum, quem citat, cur una tantum ex parte recitat, præmitque aliam, quæ totam rem explicat? consilium enim à Francorum Legatis petitum esse, & à Pontifice datum, nemo inficias iverit, sed Imperium consilio accessisse & nos asserimus, & historici tradunt, & ipse inter alios Pithœus his verbis exponit, quæ Maimburgus omisit, vid: *Zacharias Papa ex auctoritate Petri Apostoli mandat populo Francorum, ut Pipinus, qui potestate Regiâ utebatur, nominis quoque dignitate frueretur. Et Eginhardus studiosè inter consilium & præceptum distinguens, utrumque Pontifici attribuit: (a) Burchardus, inquit, Episcopus & Folradus Capellanus missi sunt Romam ad Zachariam Papam, ut consulerent de causa Regum, qui illotempore nomen tantum Regis, sed nullam potestatem Regiam habuerunt; per quos prædictus Pontifex mandavit, melius esse, eum vocari Regem, apud quem summa potestas consisteret. Hactenus consilium. Audi nunc mandatum: Dataque auctoritate suâ jussit Pipinum Regem constituat. Et ad annum 750. Hoc anno secundum Romani Pontificis sanctionem Pipinus Rex Francorum appellatus est. Dicine potuit aliquid clarius? Et idem in vita Caroli: Childericus Rex jussu Stephani Pontificis depositus ac detonsus, & in Monasterium detrusus est. Et Regino: Jussit Papa per auctoritatem Apostolicam, Pipinum Regem creari, ne perturbaretur Christianitatis Ordo. Et Otto Frisingensis: Pipinus à Stephano Papa fidelitatis sacramento, quod Hilderico promiserat, absolutus est. Et Urspergensis: Pipinus ex Præfatis Palatii auctoritate Apostolicâ sublimatus postea regnavit annis quindecim, absolutus per Stephanum Papam juramento, &c. Et Aimoinus: Missi sunt Romam ad consulendum Pontificem, dataque auctoritate suâ jussit Pipinum Regem institui: hoc anno secundum Romani Pontificis sanctionem Pipinus Rex Francorum appellatus est. Hæc omnia an solum consilium denotent, clarius est, quàm ut explicari à me debeat; sanè, solvere aliquem Juramento, jubere, sancire, non sunt consilia, sed præcepta, nec aliâ ratione Maimburgus ea tacuit, quàm quia convinci se illis videbat. Quanto id verò historiæ, suæque dedecore, ac fidei, quæ in scriptore pri-*

(a) Eginh. in annal. ad ann. 749.

ma esse debet, detrimento, nihil attinet dicere; quis enim jam credat Maimburgo, tam comperta neganti, tamque indignis artificijs fucanti veritatem? Tinctorum cum magis, quam historicum credas. At, inquit, *Theophanes scribit, Pipinum Stephano penas dedisse violatè Childerico fidei.* Sed quàm ista veritati consentiant, sufficit repetere, quæ modò ex Eginhardo, Urspergeni & Frisingensi retulimus, qui omnes Pipinum juramento fuisse solutum à Stephano tradunt; non potuit ergo Stephanus punire, quod ipse fecerat, aut si Pipinus injustè alienum Regnum invaserat, parùm fuit punire, nisi restitueret: & tamen tantum abfuit, Stephanum restitui jussisse, ut potius Regnum Pipino confirmaret, quod citati Auctores tradunt; & mirum est, Theophanem, qui aut Constantinopoli, aut in exilio agebat, tanto Romæ & Parisijs intervallo, Eginhardo præferri, qui in Aula, ubi hæc contingebant, versabatur, Carolo Pipini filio à secretis, & omnium conscio, quæ illic fiebant: id perinde fuerit, ac si de ijs, quæ Romæ contingunt, malis nautæ Bizantino, quàm Romano Senatori fidem habere. Imò idem Theophanes (a) pro nobis contra Maimburgum testatur, sic enim scribit: *Prædictus namque Stephanus vi pressus, & crudelitate coactus Aistulphi, simul etiam cohortatus est ab eodem Pipino ire in Franciam, & facere quacunque posset; qui veniens Pipinum provehit in Regem, virum probatissimum, &c.* Cur ergo non etiam Pontificem Franci rogârunt, cum Hugonem Capetum Regno admoventum? Vanum est hoc argumentum, non enim sequitur, quod semel omissum est, non esse alio tempore factum, id enim perinde est, ac si dicas: *Semel sivit David, nec tamen bibit; ergo quoties sivit, non bibit.* Ergo non sequitur, si Hugo Capetus Coronam à Pontifice non accepit, non etiam Pipinum accepisse, nec enim semper à Pontificis manu Coronæ proveniunt, sed cum necessitas postulat, & ut loquitur Rhegino, *cum ordo Christianitatis periclitatur.*

IV. Anno DCCLIV. Aliud specimen, nec minùs egregium Pontificiæ auctoritatis in Gallijs editum. Aistulphus Longobardorum Rex ferro ignique Italiam vastabat, & Romæ imminabat, prædæ avidus, jamque Urbem obsederat. Auxilia à Græco petita, Longobardus donis, ut abscederet, tentatus, sed omnia frustra; preces ergo ad Pipinum versæ, qui Pontificis necessitate compertâ, Rhodigangum Episcopum mittit, Ducemque Ancharium,

(a) Theoph. lib. 22.

rium, ut illum in Franciam deducant : jam Barbari Urbem premebant, cepissentque, sed Legatis in castris comparentibus obfidio omiſſa, metu & reverentiâ Franci; Stephanus Partifio à Legatis deductus, illic omni apparatu, cultuque exceptus, & mixtâ amori reverentiâ; ipse Pipinus cum Regia Coniuge, liberisque obviam processit, & equum comitatus est obsequij causâ. In eo conventu decreta in Aistulphum expeditio, & Regia Dignitas, quæ nuper per Legatos, nunc coram, & ab ipso Pontifice, majorique apparatu, Pipino collata, cui etiam Sacra Unctio, & solennis Coronatio addita. Quæ ratio est, ut multi scriptorum nunc à Zacharia Pipinum, nunc à Stephano provectum dicant; sed veritas est, ab utroque factum : sed illud in hac secunda multò amplius, quòd non contentus Pipinum Regem dicere, iussit insuper, adegitque Francos juramento, ne Regem ex alia stirpe, quàm Pipini deligeret. Nec putandum est, prætergresso juramentum, cum Hugonem Capetum Throno intulere, omisso Carolo Primo Lotharingæ Duce, & proximo Regij Sanguinis Principe; quamvis enim, ut dixi, is proximè Ludovicum Quintum ultimum Galliæ Regem, & sine liberis functum attingeret, quippe hujus Patruus, & Lotharij Regis frater; Capetus tamen & ipsa Pipini progenies erat, ex Childeprando vid: Pipini Crassi filio, & Martelli fratre, quod etiam passim Galli testantur, ut apud (a) Spondanum & Morerum videre est. Sed ut fides narrationis constet, verba scriptorum numerabimus.

Theophanes: (b) *Prædictus Papa Stephanus vi pressus, & crudelitæ coactus Aistulphi, simul etiam cohortatus à Pipino ire in Franciam, veniens Pipinum provehit in Regem, Virum probatissimum.*

Ludovicus (c) Caroli M. filius: *Gesta autem sunt hæc à B. Stephano Papa adjuvantibus SS. Apostolis Petro & Paulo anno ab Incarnatione DCCLV. quo inter oblationem & celebrationem Sanctissimi Sacrificij unxit in Reges Francorum florentissimum Pipinum Regem, & duos ejus filios, atq; Francorum Procere auctoritate B. Petri obligavit & obestatus est, ut nunquam de altera stirpe Regem supra se præsumam aliquo modo constituere, quos & divina providentia ad Sanctissimam & Apostolicam Sedem tuendam eligere dignata est.*

Gagu-

(a) V. Spond ad ann. 987. & Morer. in Childepr. (b) Theoph. lib. 22. (c) Lud. in ep. ad Hilduin. quæ habetur in Arcopag.

Gaguinus : (a) Stephanus autem ut Regi gratificaretur, Pipino benedixit, & posteritati ejus, atq; qui temeritate aliqua adversus Francos bella moverent, Communione Christianâ interdixit.

Abbas Ursperg : (b) Francorum Populos unâ cum Proceribus auctoritate B. Petri Apostoli obligavit, & protestatus est eos, ut nunquam de alia stirpe sibi Regem proponerent, quos divina Providentia in defensionem Ecclesiæ dignata est sublimare.

Paulus Æmilius : (c) Hâc celebritate Pipinum coronavit, sacrâque unctione imbuit, omniâque fausta in omne tempus apprecatus est. simul divis, detestationis, insectatus, si quis contrâ moliri auderet, itâ prius acceptum Jus regnandi, tunc quasi divinius confirmatum, & immortale factum in ea familia videbatur.

Nauclerus : Stephanus Papa, ut Ecclesiæ defendendæ spem accepit, Pipinum sacrâ unctione in Regis dignitatis honore confirmavit. Pipino benedixit, & posteritati ejus, atque qui temeritate aliqua adversus Francos bella moveret, Communione Christianâ interdixit.

Carolus Sigonius : (d) Solemni pompâ Carolum, & Carolomanum Reges inuixit, solemnî carmine adstantes Francorum Proceres sacra detestationis obstringens, ne quando alios, quàm ex illorum progenie regnare juberent, quos constaret, Divinâ Providentiâ ad Catholica Ecclesiæ tutelam adscitos, Universâ interim Francorum Nobilitate plaudente.

Habemus hic iterum, quid senserit Gallia de pontificis potestate, tantum enim abest, obstiterit Pontifici, ista decernenti, ut potius & audierit, & oraverit, & Regnatrices Capetam ac Borboniam familias Pontifici Romano debeât.

V. Anno DCCLXXIII. Desiderius Longobardorum Rex Ecclesiæ Ditiones populatur, exarchiam Ravennatem occupat, & Romam cum exercitu movet : causa belli, præter regnandi cupiditatem, quoddam Hadrianus Pontifex nolle Carolomanni liberos, nepotesque Desiderij ex filia Carolomanno nupta, Reges, habilesque paterno Regno, quod totum Carolo Magno cesserat, appellare. Audi Æmilius : Longobardus contendebat, ut Hadrianus Pontifex Carolomanni liberos, eosdem Pipini nepotes Reges appellaret, inungeretque, quoddam ejus judicium Sanctum apud Francos fore non dubitaret, Regnumque paternum ad adolescentulos rediturum. Vides hic iterum, quænam tunc temporis Francorum mens & sententia fuerit, quàmque etiam apud Barbaros vulgata.

Xxx 3

VI. Anno

(a) Gaguin. hist. Franco. lib. 3. f. 45. (b) Abb. Ursperg. ad ann. 753. (c) Æmil. in vita Pipini præp. init. (d) Carolus Sigo. lib. 3. Italiæ ad ann. 754.

VI. *Anno DCC LXXIX.* Carolus Magnus Ticino expugnato, Rege Desiderio capto, deletoque Regno Longobardorum, quod annis ducentis steterat, Patritij Romani dignitate ab Hadriano Pontifice augetur; hâc Imperio aptabatur. Constantinus Augustus præcipuè Patritij dignitatem extulerat, primâ post Cæsares, majorique Præfecturâ Prætorij. Patres Imperatorum dicebantur; si bellum inferendum, si pax facienda, aut alia Imperij cura, primum cum Patritijs consilium: paludamentum humeris injectum, annulus dextro indici insertus, caput aureo circulo revinctum, picti calcei, sublimisque Sella insignia Patritij erant. Ejusque officium & curæ, tueri populum, hostes repellere, urbemque gubernare; tantique fuit, Patritium esse, ut non à Romanis solùm ea Dignitas, sed ab exteris etiam Principibus peteretur, eamque Theodorico Gothorum Regi datam à Zenone legimus. Vide (a) Cantelium, & Cassiodorum (b) de Patritij dignitate, Adelmum (c) verò, Sigebertum (d) & ex hoc (e) Gratianum, qui hujus in Carolum collatæ meminerunt.

VII. *Anno DCCC.* Contigit celebris illa Occidentalis Imperij in Francos translatio, auctoritate Leonis III. Pontificis Max. facta. Ejus translationis seriem & narrationem in Regali Sacerdotio descriptam habes, nec mihi animus est repetere illic dicta. Solum observa, eum tunc temporis Romanæ Ecclesiæ statum fuisse, ut meritò Romanus Pontifex huic Translationi animum adiecerit. Italia quadringentos ferè annos sub Gothorum & Longobardorum dominatu gemuerat, nunc à Græcis, nunc à Gothis, nunc à Longobardis; jam civili, jam externo Marte sædata, & quod acerbius erat, cum Ariana, cum Iconoclastica hæresi toties collisa, & tantùm non victa. Quoties ad Romæ portas nunc Luitprandi, nunc Aistulphi, nunc Desiderij classicum sonuit? quoties accensæ à Barbaro faces Urbi delendæ? quoties necando Pontifici nunc insidiæ, nunc venenum, nunc Sicarius à Græco immissus? Et quamvis & Pipini, & Caroli M. armis respirasse Italia ac Roma viderentur, Longobardis planè deletis: ut primum tamen in Franciam redibant, nova iterum bella, nova pericula

(a) Cantel. p. 1. diss. 2. c. 4. (b) Cassiod. l. 8. ep. 9. & seqq. (c) Adelm. ad ann. 801. (d) Sigeb. in Chron. ad ann. 774. (e) Grat. in c. Hadrianus & seqq. d. 63.

ricula nasci, crederes pacem ferre non posse, tot jam seculis bello assuetos. Eò factiones, turbæque civiles, cum Carolus exercitus abduxisset, Romæ procefferant, ut Leonem Pontificem Sacras Litanias obeuntem æmuli aggrederentur, cæderentque, ac oculos eruerent: elapsus ad Carolum, cum exercitu Romam reduxit: supplicia de reis sumpta. Sedebant Constantinopoli Imperatores Græci, aut proferendæ hæresi, aut domesticis & intestinis bellis intenti, nullâ Italiae, nec imperij curâ. Constantinus cum Matre de Imperio contendebat, & hæc prævaluit, ac filio oculos primum, tum vitam ademit: Sol septendium latuit tanti sceleris odio, ac navibus toto mari, ac sine luce errantibus, aut anchorâ fixis, dum lux rediret. Saraceni, Bulgari, Auarésque, Græciam vastabant: quod istis intactum reliquumque, civile bellum absumperat. Ergo ut inclinanti, imò labenti Imperio Leo subveniret, desperatâ à Græcis ope, Carolum deligit, & in Francos communi etiam Senatûs Populique Romani assensu, coronam deposuit, quam nemo magis ut ille tueri poterat, nemo melius Religioni aptare. Vide, quæ in Regali Sacerdotio (a) narrata sunt.

Factam esse hanc Imperij Occidentalis translationem auctoritate Romani Pontificis jam dudum Bellarminus ostendit duodecim Imperatorum, aliorumque Principum, quinque & triginta historicorum, septemque Pontificum testimonijs: ego, ne jam notis insistam, unum alterumque libabo.

Omnes historici, Græci, Latinique, quotquot de hac Imperij translatione loquuntur, eam Leoni Pontifici tribuunt, exprimuntque his verbis: *Carolus à Leone Papa coronatus est, ac Imperator appellatus est: Leo Francos Romam admisit: Carolus à Summo Pontifice ablato Patrij nomine, coronatus: Leo Papa Carolum fecit Imperatorem: Leo de Græcis Imperatoribus ad Reges Francorum & Germanos Imperium transtulit: Leo Carolum ad imperium unxit, & hanc dignitatem à Græcis in Francos transtulit: Leo illustra Caroli merita remunerans, eum Imperatorem appellat.* Sic omnes scribunt, nec aliâ dicendi formulâ utuntur, cum hujus rei mentionem faciunt, ut bene Spondanus (b) & ipse Gallus pronuntiet: *Non tantum Eginhardus & Anastasius de collata per Leonem Pontificem dignitate Carolo M. sunt testes, sed fatentur id ipsum Latini omnes, & Græci*

(a) Reg. Sacerd. f. 136. (b) Spond. ad ann. 800.

Et Græci auctores. Quòd verò Carolus aut jure belli, aut Senatùs Populique Romani donatione Imperium acceperit, nullus omnino meminuit, sed populo solas acclamationes tribuunt, quæ utique Imperatorem haud faciunt. Jam verò in rebus ad historiam pertinentibus, quæque nisi ex scriptorum fide sciri non possunt, cur non potius id dicas, credasque, quod omnes dicunt, quàm quod omnes tacent? & quæ ratio velit, ut, quod omnes asserunt, tu neges, & quod omnes tacent, tu asseras? & verò si non Leo Imperium in Carolum transtulit, sed Senatus aut Populus, cur ex tot auctoribus Græcis, Latinisque, nemo Senatùs, nemo Populi meminit, omnes Leonis? aut cum aliquam Populi, Senatùsve mentionem faciunt, cur istis solas acclamationes tribuunt, de Leone verò, transtulisse Imperium, fecisse & appellasse Imperatorem dicunt? cum potius contrarium dici oporteret; si enim Carolus à Senatu, Populoque Imperium habuit, ergo principales, præcipuæque partes Senatùs & populi erant, & huic translatio & appellatio, non Leoni, ministro tantum, non auctori, adscribenda erat: quemadmodum licet S. Bonifacius Archiepiscopus Moguntinus Pipinum, Filiòque Reges Francorum unxerit, nemo tamen scriptorum dixit, Bonifacium transtulisse in Carolinos Regnum, Reges constituisse, sed Zachariam, cujus jussu & auctoritate Bonifacius agebatur, nec auctor, sed minister erat. Patet ergo ex omnium Latinorum, Græcorumque testimonijs, ac uniformi loquendi modo, non solum titulum & Coronationem, sed ipsam Dignitatem ac potestatem Imperatoriam à Romano Pontifice in Carolum translatam esse.

Ludovicus Imperator conquerenti Basilio Imperatori, quòd titulum ac dignitatem Imperatoris usurparet, soli Græco debitam, hæc per Legatos & epistolas respondit, anno 871. datas; hoc est septuagesimo post translationem anno, recenti adhuc facti rerumque memoriâ: (a) *Mirari*, inquit, *se Fraternalitas Tua dilecta significat, quòd non Francorum, sed Romanorum Imperator appellemur; sed scire te convenit, quia nisi Romanorum Imperator essemus, utique nec Francorum. A Romanis enim hoc nomen & dignitatem assumpsimus, quorum gentem & Urbem divinitus*

(a) Epist. Ludov. II. Imp. ad Basilium æquè Orient. Imp. anno 871. ap. Baron. ad eund. ann. n. 51. & Andr. du Chesne Tom. 3.

vinitus gubernandam, & matrem omnium Ecclesiarum DEI gubernandam suscepimus, ex qua & regnandi prius, & postea imperandi auctoritatem profapia nostre Seminarium sumpsit, nam Francorum Principes primò Reges, deinde Imperatores dicti sunt ij duntaxat, qui à Romano Pontifice oleo sancto perfusi sunt. Praeserim cum tales saepe ad Imperium sint adsciti, qui nullà divinà operatione per Pontificum ministerium propositi solum à Senatu & Populo, Imperatorià dignitate potiti sunt: nonnulli verò nec sic, sed tantum à militibus sunt acclamati, & ipsi Patru nostri gloriosi Reges absque invidia Imperatores nos vocitant, attendentes ad unctionem & sacrationem, quã per Summi Pontificis manus sumus ad hoc cultmen procecti. Et ibidem: Illud autem mirarimeritò possumus, quòd sublimitas tua ad novam & recentiore appellatorem adspirare nos autumat, cum non sit novum, vel recens, quòd jam ab Avo nostro, non usurpante, ut perhibes, sed DEI nutu & Ecclesie iudicio, Summiq; Pontificis per impositionem & unctionem manus obtinuit. Vides in his litteris Ludovicum Imperatorem non belli, non Senatùs Populique Romani, quasi ab his Imperium accepisset, sed solius Pontificis meminisse: nec dicit, Carolum Magnum populi, aut Senatùs iudicio, sed DEI nutu & Ecclesie, Summiq; Pontificis iudicio Imperio potitum esse. Cur ergo semper Populum & Senatum excludit, si ab istis Imperium sumpsit? annon poterat eadem operã jus belli, ac popularis electionis prætexere, si Imperium istis debebat? aut forsã quæ in Ludovici familia, & adhuc recentia contingebant, meliùs Maimburgo post tot secula scribenti, quàm ipsi Ludovico constabant? & quis credat homini privato, abditòque, & curis hujus mundi soluto, qualem se Maimburgus profiteretur, magis Imperij jura, titulòsque, quàm Imperatori explorata esse? imò quod bene observandum, idem Ludovicus titulos obtinendi Imperij diligenter distinguens, alios militum, Senatùs, populique consensu, se verò DEI nutu, & Ecclesie Summiq; Pontificis iudicio electum dicit, & Imperio potitum; non ergo Senatui, non populo Romano, non armis hoc debuit, sed post Deum Ecclesie & Pontificis dono.

Albertus Imperator (a) in litteris ad Bonifacium VIII. *Prosteor, Beatissime Pater, me bonorum omnium largitori ac Vobis fore pro innumeris misericordijs ac immensis beneficijs obligatum, &c. Recognoscens igitur, quòd Rom. Imperium per Sedem Apostolicam de Grecis translatum est in personam Magnifici Caroli in Germanos. &c.* Yyy Prin-

(a) Albert. Imp. in lit. ad Bonif. VIII. anno 1303.

Principes Electores (a) in litteris ad Nicolaum III. PP. Nos Principes Imperij universis presentem paginam inspecturis, &c. Complectens ab olim Romana Mater Ecclesia quãdam quasi germanã charitate Germaniam illam eo terrenã dignitatis nomine decoravit, quod est super omne nomen, temporaliter presidentium super omnem terram, &c.

Clemens V. in Concilio Viennensi Oecumenico: Romani Principes Sacrosanctam Ecclesiam Romanam, ac Romanum Pontificem servare fidei venerantes eidem Romano Pontifici sua submittere capita non reputabant indignum, seque illi & eidem Ecclesia Rom. qua à Græcis Imperium translata in Germanos, adstringere vinculo Juramenti &c. Nota, hoc etiam testimonium maximi ponderis esse, quippe à Pontifice Gallo, in ipsa Gallia, præfente, audiente & approbante totã Ecclesiã Gallicanã, ac tandem ipsis actis Concilij Oecumenici insertum, adeo ut non tam Clementis Pontificis, aut Concilij Decretum, quàm totius Ecclesiã Gallicanã haberi debeat. Et ipse Maimburgus rei veritate convictus, & hoc Concilij Viennensis, & illa, quæ supra citavimus, Electorum, & Imperatorum testimonia: (b) Tanquam verissima, indubitata, & adeo fide digna pronuntiat, ut ea nec negari, imò nec in dubium vocari posse dicat. Sed addit, intelligenda esse, non de vera, realique potestate, sed tantum de ritu & ceremonia ac coronatione externa; in electione enim, ipsoque electo Imperatore duo distingui: primum, quod sit caput supremũque Princeps & Monarcha Germanici Imperij, à quo Principes alij dependeant, & hoc primum quod spectat, nec Electores, nec Imperatores à Romano Pontifice quidquam accepisse; cum Jure naturali, divinõque, ut in alijs Regnis electivis, sic & in Germanico Imperio possint Opimates sibi Caput & Principem deligere. Secundum, quod in electo Imperatore spectari debeat, esse, quod electus solus, exclusisque alijs omnibus unice Jus habeat coronari à Romano Pontifice postulandi: hanc verò Coronationem à Romano Pontifice fluxisse quidem, esse tamen ritum haud necessarium, & sine quo tota Majestas Imperatori constet. Hæc Maimburgus in libro de Imperij Declinatione; & in historia Iconoclastarum: (c) Carolus M. Imperium Occidentis, ipsãque Italiam bello occupasse ait; Romam verò populi Romani donatione: nec aliud à Leone Papa, quàm Coronam, hoc est,

(a) Lit. Princ. Elect. anno 1269, Indiã. 7. Rodolphi Imp. ann. 6. V. Baron. ad ann. 996. n. 44. & Bellarm. l. 3. c. 3. V. Serrar. lib. I. rerum Mogunt. & Græc. in defens. Bellarm. c. 28 (b) Maimb. de la decadence de l'empire lib. 2. ad ann. 996. (c) Id. in hist. Iconocl. lib. 4. an. 800.

non ipsum Imperium, sed insignia tantum, nudamque ceremoniam accepisse: imò nec istam, nisi Civium Romanorum precibus compulsam, eum sine fine Augustum conclamantium, tunc enim nec prius à Leone coronatum. Additque: se quidem de hac Imperij translatione nolle sententiam pronuntiare, eamque arbitrio lectoris committere: principia tantum statuisse, ex quibus rei veritas facildè deduci possit. (hæc principia sunt, quæ modo ex eodem scriptore commemoravi) Eum verò, qui alia, quàm ipse principia statuat, omninò errare, & à vero abluere, pulchrasque rerum ideas & imagines velut somniantem ante oculos ponere, quæ delectent quidem, sed nunquam fuerint. Carolum ergo Magnum jure partim belli, partim hereditario magnam Occidentis partem obtinuisse; quid ergo illi defuit, ut Imperator diceretur? quòd si dici noluit, modestie id fuit; maxime postquam dono & spontanea Populi Rom. subiectione Romana Urbis potius est; nam eandem ob causam Odoacer & Theodoricus Imperatores appellati sunt, subacta Româ. Hæc Maimburgus citatis locis, repetitque Tractatu de Romana Ecclesia c. 29. Quæ omnia ex Matthæo Illyrico Lutherano Centuriatore accepta sunt, nec quidquam Gallicas voces Maimburgus ex suo addidit, mirumque est, Maimburgum, cum hæc Lutherani argumenta ex Bellarmino, ubi ea legerat, descripsisset, non etiam Bellarmini solutiones adjecisse; curenim has dissimulavit, si bonas? aut si malas, cur non evertit? aut quæ Religio, ac bona fides fuit, quæ Lutherani nobis objiciunt, pro argumentis suis sumere, & quæ nos illis respondemus, silentio à Maimburgo premi? ergo ut vinceret in mala causa, non erubuit Lutheranum advocare, eumque mendacis præcipuum, turpi utique triumpho, quamvis vicisset. Sed ad singula respondendum. 1. Dicit, solam coronationem, ritumque externum à Pontifice Maximo, non veram & Imperatoriam potestatem tributam Carolo esse, hanc enim Senatui, Populoque & militi, non Leoni adscribendam. Si ita est, cur ergo nemo ex tor scriptoribus antiquis (nam recentiores haud moramur, Sigibertum vid. & alios paucos) qui eam translationem commemorant, Populo aut Senatui adscribunt, sed Leoni tantum? nam si Leo instrumentum fuit, populus verò & Senatus auctor, & causa principalis, cur tantum opus non causæ potius principali, quàm instrumento dicaretur? cur solas acclamationes populo tribuunt, cum potius rem ipsam, collatamque dignitatem tri-

buere debuissent, si vera sunt, quæ Maimburgus narrat; nam quod scribit, prius à populo, Senatûque Carolum Imperatorem acclamatum esse, quàm Leo coronam imponeret, falsum esse ex Eginhardi historia constat, qui Carolo à secretis, & spectaculo intererat, sic enim loquitur: (a) *Cum die Sacratissimâ Natalis Domini ad missarum solemniam fuisset ingressus, & coram Altari assisleret, Leo Papa coronam capiti ejus imposuit, cuncto Romanorum populo acclamante; Carolo Augusto à Deo coronato &c.* Et Anastasius in vita Leonis: *Tunc almissicus Pontifex manibus suis proprijs pretiosissimâ Coronâ coronavit eum, tunc universi fideles unanimiter exclamarunt: Carolo piissimo Augusto à Deo coronato.* Vides, semper Coronationis prius mentionem fieri, quàm acclamationis: nec populum acclamasse, nisi jam coronato; eodemque modo alij Scriptores narrant, vid. Annales Francorum, Aimoinus, Otto Frisingensis, alijque. Quæ ergo Maimburgo fides, tam comperta & vulgata neganti? hauscit nimirum ex Illyrico Centuriatore, cujus argumenta descripsit, & quo nemo mendacijs largior. (b) Et planè consulisset Maimburgus famæ ac pudori suo, si postquam animo fixerat veritatem oppugnare, alium saltem ducem elegisset, & mendacijs minùs infamem. Nota etiam in vita Caroli ea verba Eginhardi: *Imperatoris & Augusti nomen in tantum averfatus est, ut affirmaret, se eo die nunquam Ecclesiam intraturum fuisse, si Leonis consilium scire potuisset; cur non dicit: Si Senatûs Populique Romani consilium præscire potuisset? Nisi quia rem totam ex Leonis auctoritate pendere intelligebat.* Sed & illud mirum, certumque indicium falsi, in re tam celebri, ac certatim à tot historicis, Grecis, Latinisque conscripta, ne unum quidem à Maimburgo allegari posse suæ sententiæ testem; nam si aliquem haberet, quanto illum apparatu, pompæque verborum in scenam produceret? id enim solet; cur ergo credas, quod nemo dicit, neque verò, aut in alienos sensus detorqueas, quod omnes, & tanto numero, clareque dicunt? ergo majorem nemini, quàm omnibus fidem habeas? Sed & ipse Maimburgus locis supra citatis fatetur, documenta & testimonia Innocentij III. in capit. *venerabilem*. de elect. Principum Electorum, Alberti Imperatoris, & Concilij Viennensis

(a) Eginh. in annal. ad an. 801. (b) De Illyr. mend. v. Bellarm. lib. de tranfl. Imp. c. 2. & Baron. ad ann. 800. n. 29.

nenfis (a) esse certissima, indubitata, nec posse negari nisi fundamentis historia, fideique humana convulsis. At verò hæc ipsa & indubitata testimonia non solum de ritu ac ceremonia externa, & coronatione non necessaria, sed de vera, realique Dignitate Imperiali intelligenda esse tam clarum est, ut nihil magis; sic enim sonant: Germanis Principibus concessum esse Jus eligendi Advocatum & Defensorem Ecclesie: Electoribus dissidentibus posse Romanum Pontificem non tantum Imperatorem, sed etiam Regem eligere, alio rejecto, omnique dignitate excluso: posse Pontificem declarare, electum à Principibus, propter heresim, Censuram, aliudque Impedimentum inhabilem Regno esse: posse imò teneri subditos ab eo, quem Pontifex, ejusve Legatus excluderint, omnimò desicere, & juramento solvi: Imperium auctoritate Pontificis à Grecis in Germanos translatum esse: Imperatorem ab eodem Pontifice per Electores recipere temporalis gladii potestatem. Hæc omnia sunt verba ipsissima Innocentij, Concilij Viennensis, Alberti Cæsaris, ac Principum Electorum, quæ an explicari possint de sola ceremonia externa, rituque haud necessario, clarius est, quam dici debeat; mirumque sit, Gallos ipsos Maimburgo non irasci, tam infirmis, caducisque humeris tantam molem sustinenti, & supra vires conanti. Accedit & insigne Glabri testimonium (qui & ipse Gallus fuit, & utique ex sensu Gallicanæ Ecclesie scribebat) dum Jure Imperatorem eligendi necdum ad Septem Viros translato hæc scribit: *Illud nimium condecens ac perhonestum videtur, atq; ad pacis tutelam optimum Decretum, scilicet, ut ne quisquam audacter Imperij Romani Sceptrum prapropere gestare Princeps appetat, seu ut Imperator dici aut esse valeat, nisi quem Papa Sedis Romana morum probitate delegerit aptum Reipublicæ, eique commiserit insigne Imperiale.* (b) Additque causam: *Quod olim ubique terrarum quilibet Tyranni sese proaciter impellentes sapissime essent Imperatores creati, quanquam minus apti Reipublicæ.* Asserit hic Glaber, ad Romanum Pontificem publici boni, vitandæque Tyrannidis causâ pertinuisse, non solum coronare, sed etiam deligere Imperatorem, & contra Pontificis voluntatem neminem dici Imperatorem, imò nec esse potuisse: non ergo Pontifex ritum tantum externum, nec necessarium circa Imperatores

Yyy 3 exerce-

(a) Maimburg. de la decad. lib. 2. ad ann. 996. propè iait. (b) Glaber. lib. 1. in f. floruit circa ann. 1040. V. & Panyia. de Comit. Imper. & Regal. Sa. ccrdot. fol. 148.

exercebat; hic enim non pertinet ad *delectum Imperatoris*, & ad hoc, ut dicatur aliquis, *siq, Imperator*: & verò quid compescendis tyrannus solus hic ritus profuisset, si nihil Imperatoribus dabat, adimebaturque? num tyranni titulis tantum, & specie coercentur rebus vacuà? Commendat verò Glaber hanc in Pontifice potestatem, eamque dicit *Reipublica necessariam*; tantum abest, ut eam reprehendat, & inconcessam credat. Vides ergo, quæ tunc temporis fuerit Ecclesiæ Gallicanæ sententia. Sed ad convincendam Maimburgi vanam illam distinctionem, egregium est testimonium (a) Synodi Ticinensis, in qua expressis ac conceptis verbis habemus, Coronationem illam, quam Pontifices præstant, non esse merum ritum externum, nudumque ministerium, *sed electionem & approbationem, & solemnem ad Imperij Romani sceptri profectionem*. Quod postea Decretum Concilij Ticinensis ab Episcopis Galliæ in Synodo Pontigonensi *actione 2.* lectum, approbatumque est, teste Aimoino; excluso Ludovico fratre Germaniæ Rege, & Imperij æmulo. Et quamvis Galliæ Antistites in eadem Synodo Pontigonensi nunquam flecti potuerint, ut contra Galliæ privilegia Ansegiso Archiepiscopo Senonensi Primatum deferrent: quamvis subornato privilegio, & Caroli Imperatoris potentiâ, id enixè urgentis, fulciretur; ubi tamen de Imperatoris electione actum est, omnium assensus extemplo securus, reverentiâ Pontificis Romani. Nec ulli Episcoporum in mentem venit, ut dicerent, supra Pontificis Romani potestatem id esse, eoque Regni & Ecclesiæ Gallicanæ libertates violari; nam si violari istas crederent, cur non eodem animo, eademque constantiâ Pontifici & Carolo obstitissent, quâ utique obstitissent, cum pro Archiepiscopo Senonensi Primatum peterent? non ergo oblectandi animus, sed ratio illis defuit; elucet hic iterum, Coronationem à Pontifice factam non fuisse Galliæ iudicio speciem tantum ac pompam externam, sed Juri ac potestati Imperatoriæ conjunctam. Equidem non id ago, ut hic decidam, jure an injuriâ Joannes VIII. Carolum Calvum promoverit, neglecto Ludovico fratre, sed solum ut Pontificis Romani ostendam in

Impe-

(a) Syn. Ticin. §. unde nos. Habetur in annal. Pirthei f. 391. & apud Baron. ad ann. 876. V. Spond. ad eund. ann. n. 2. & ann. 875. n. 2. Syn. Pontigon. Act. 2. apud Spond. anno 876. n. 2. & Aimoin. lib. 5. c. 33. Græc. Apol. Baron. c. 15.

Imperatores exercitam, agnitamque à Gallis potestatem. Credo equidem satis auctoritate probatum, Leonem, cum Carolum Magnum Imperatorem pronuntiavit, non solum ei nomen, sed etiam Imperatoriam potestatem contulisse; sed etiam si auctoritas abesset, id satis ratio ostenderet; si enim ante Leonis Coronationem jam Imperator Carolus, ut contendit Maimburgus, cur nulla apud auctores istius Imperij mentio? cur modò post Coronam à Leone acceptam ab omnibus historicis Imperator appellatus? cur in omnibus Diplomatis ante Coronationem datis Regis titulum, postea verò Imperatoris præfigit? & denique cur anni illius Imperij modò à Coronatione numerantur? si enim Coronatio res tantum accidentaliter erat, nullumque Jus Imperatori tribuebat, & Carolus multò prius Imperator, cur non potius ab ipsa vera realique potestate, quam à mero titulo umbræque Dignitatis anni ducebantur? quod perinde est, ac si Regni sui annos non ab ea die numeret aliquis, quâ successit, vel electus est, sed ab eo, quo cum Sceptro & purpura in publicum processit; cum tamen fieri possit, ut multis prius annis Rex fuerit, quam insignia Regni induerit. *Sed*, inquit, Maimburgus, *modestia fecit, ne vellet Imperator appellari.* Inane responsum. Modestia enim aliena tantum usurpari prohibet, non proprijs uti; quis enim modestiæ adscriberet, & non potius aut hypocriti aut pudori rustico, si qui Parochus est, nollet Parochus dici: & qui Episcopus est, omnique conatu Episcopatum captasset, nollet eo adeptus Episcopus vocari? quòd si Carolo tanta modestiæ cura, oportebat illum non tam titulo & insignibus irasci, quam ipsi dignitati & potestati Imperatoriæ, quam teste Maimburgo tot prius annis adeptus erat, ac Græcis eripuerat: ipsique Græci nunquam prius de Carolo conquesti sunt, quasi Jura Occidentis Imperatorum occuparet (cum tamen multos jam annos præter Franciam & Germaniam Italiæ potiretur) sed modò, cum coronatum illum à Leone audierunt; id manifesto argumento est, non ante Coronationem Imperatorem fuisse, sed Regem; quod in Carolo æquè ac in alijs Longobardorum Regibus patienter Græci ferebant.

II. *Sed*, inquit Maimburgus, *quid Carolo deerat, ut Imperator dici ante Coronationem non posset, cum jam maximè Occidentis parte potiretur, & quantà nemo alius Imperatorum, Franciâ videlicet, Alemanniâ, Italiâq., aut quid illi Coro-*

natio

natio adjecit, quod prius non haberet? Resp. Hoc argumentum ex Illyrico descripsit Maimburgus, recitatque Bellarminus, *l. de transl. imp. c. 13. arg. 16.* Sed Maimburgus, ut tempori ac calamo parceret, Illyrici argumenta velut sua deprompsit, tacuitque Bellarmini responsa. Concedo ergo, magnam Occidentis Partem Carolo paruisse, sedur Regi, non Imperatori; prius enim quam Carolo hæc dignitas à Leone conferretur, legitimi Imperatores Occidentis Græci erant; nec oberat, paucas in Occidente Provincias eis tunc temporis paruisse; constat enim, Jura Imperij aut Monarchiæ vel in una Civitate, & exiguo terræ spatio conservari, quod leges Romanæ & ex illis Hermes (a) insignis Juris-Consultus egregiè ostendunt, & quantula Imperij Romani pars est, quam nostri Imperatores obtinent? Cùm ergo Occidentis Imperatores Græci essent, & in Italia Siciliam, Neapolin, Apuliam, Calabriamque tenerent, non poterat Carolus Imperator esse aut dici, nisi translato per Leonem Imperio: nec verò hæc Translatio merè titularis fuit & honoraria, ut putat Maimburgus; nam *primò* novus Imperatoris & Augusti titulus accessit, & cum titulo Jus præcedendi, gaudendique omnibus Privilegijs Romani Imperatoris, quæ tunc temporis majora fuisset, quam nostrorum Imperatorum, exemplo Henrici II, constare videtur, qui missis ad Concilium Turonense Legatis (b) graviter de Ferdinando Magno Castellæ & Legionis Rege conquestus est, quòd titulos & insignia Augusti usurparet, nolletque Henrico legitimo Imperatori obtemperare; & Ferdinandus Victori II, ut alienis honoribus abstineret monenti, modeste acquievit. Quanti verò etiam nuda insignia, tituli que, ac Jus præcedendi à magnis Principibus fiant, quantæque pro illis contentione certeretur, nihil attinet dicere, quippe & antiquis, & recentibus exemplis res nota est. Nec diffidetur (c) Maimburgus, Nicephorum Logothetam, qui Irenæ successerat, ægerrime tulisse, acceptum à Carolo Imperatoris nomen; sed cùm armatum illum, victoremque metueret, amicum quàm hostem maluit. Basilius quoque graviter cum Ludovico II, per literas expoſtulavit, (d) quòd

(a) Hermes in fascic. Juris publ. l. 1. q. 3. n. 30. argum. L. 7. ff. quod cuiusque univ. (b) Anno 1055. (c) Maimb. des lconcl. l. 4. f. 102. (d) Spoad. ad ann. 871. & 968. Anastas. in Vita Hadr.

quod non Regem, sed Imperatorem se scriberet, ejusque Legatos in Synodo Constantinopolitana pessimè habuit, quod Ludovicum Imperatorem appellassent; imò ex literis Apostolicis, quas dolo corruerat, expungi hunc titulum fecit; eandemque ob causam indignè accepti Ottonis Primi (a) Legati à Nicephoro Phoca, cujus privignam Ottoni filio petebat. In Occidente verò palam est, quanti hic titulus & Corona ab Imperatoribus ambirentur: hinc omnium ferè Imperatorum à Carolo M. usque ad Rodolphum in Italiam (b) expeditiones; nec anni Imperij à die successione, vel electionis, sed à die Coronationis per Romanum Pontificem numerabantur, ut passim in historia occurrit, & in Regali Sacerdotio exemplis probatum. Patet ergo, quanti à Græcis, Latinisque hæc Coronatio fieret, quantumvis daremus, quod tamen falsum est, merè titularem fuisse. *secundo*, accedebat præter titulum Imperatoris jus quoque non tantum eas Provincias occupandi, quæ ad Imperium Occidentis pertinebant, à Græcis, aut injustè ab alijs possessæ (erant verò Apulia, Calabria, Sicilia, Neapolis, Illyricum, Candia, Dalmatia, Cyclades insulæ) sed etiam retinendi, quæ Carolus Longobardis, & Longobardi Græcis eriperant; Longobardi enim injusto bello Italiam, & per Tyrannidem invaserant, non ergo ejus Dominium Græcus amiserat, & ideo nec Carolus retinere eam poterat, quippe legitimo, invitoque Domino ablatam: & Græci nunc Legatis ad Pipinum missis, nunc classe in Carolum armatâ & atroci pugna defuncti Duce Aldagiso Desiderij filio Italiam repetebant; cesseruntque eâ tandem pace cum Francis ac fœdere composito, ac Sicilia, Calabria, Apuliaque retentis: sed id translato jam Imperio evenit. Ut ergo Carolus justo titulo Italiam possideret, non suffecit, ut Longobardos bello vinceret, isti enim non Domini Italiæ, sed raptores erant, nisi insuper Imperio Occidentis augetur, quod, ut dixi, à Leone ei præstitum. Cùm ergo Maimburgus quærit, quid hæc translatio Carolo adjecerit, jam alias majorem Occidentis partem obtinenti? Respondeo, adjecisse titulum, præcedentiam, & alia Imperatorum Occidentis privilegia, ac insuper jus Italiam à Longobardis possessam occupandi, aliasque insuper Provincias, quæ ad Imperium

Zzz

Occi-

(a) Spond. ad ann. 968. (b) Vide Reg. Sacrd. f. 148.

Occidentis pertinerebant, nec Longobardis paruerant, vindicandi; & jam Pipinus Caroli filius bello accingebatur; sed ut dixi, Græcus prævenit, festinatâ pace, quod Æmilius in vita Caroli observat. *III.* Objicit insuper Maimburgus: *Romam Imperij Caput spontaneâ Senatus Populique Romani cessione Carolo advenisse, ergo jam antè dici Romanorum Imperator poterat, quàm à Leone coronâ cingeretur: sic Odoacer & Theodoricus Imperatores dicti sunt, Romam adepti.* Respond. Promiserat Maimburgus, se de Imperij translatione ea dicturum, quæ ipsam lucem vincant certitudine, nec in dubium vocari possint; nunc promissi oblitus rem ponit incertissimam: incerta enim sunt, quæ de spontanea Romanorum subjectione narrat (nam Agilbertus, Abbas S. Richardi, non Francis jurâsse Romanos, sed Pontifici Leoni jussu Caroli Imperatoris, scribit) & videri potest Bellarminus (a) de Translatione Imperij. Sed juraverint Carolo Romani, at id fieri potuit jussu & auctoritate Pontificis Romani, à juramento, quod Græco fecerant, solutis; imò itâ factum esse persuadent tum omnium scriptorum vota, uni Pontifici hanc Imperij translationem adscribentium, tum exempla Zachariæ Pontificis, & Stephani IV. de quo Theagnus, & ex illo Maimburgus: (b) *Stephanus postquam Pontificatum suscepit, statim jussit omnem populum Romanum fidei libertatem, cum Juramento promittere Ludovico.* Sed demus, populum Romanum se Carolo subjecisse, demus, id sponte sua, non Leonis auctoritate aggressum esse, non ideò Carolus Romanorum & Occidentis Imperator; Imperialis quippe dignitas non est loco & Urbi alligata, alioquin qui hanc haberet, continuò Imperator esset, qui non haberet, non esset; ergo nec Leopoldus, nec alij longâ serie Augusti Imperatores Romanorum dici possent, nam Româ caruere: an verò Reges Hispaniæ, Galliæ, Angliæque Romanorum Imperatores, quia Regnis præsunt, quæ olim Provinciæ fuerant Romani Imperij? non ergo Roma, non Romanæ Provinciæ Imperatorem faciunt, sed qui legitimo ordine, jure videl. sanguinis, aut electionis Romanis Principibus succedit, sive is Romæ, seu Viennæ Regiam figat, nam ut observat Poëta:

Sejos habitante Camillo

Illic Roma fuit.

Patet

(a) Bellarm. de Transl. Imp. l. i. c. i. n. 15. & c. 13. ad 17. (b) Maimb. des Iconocl. lib. 4. ad ann. 800. Theagn. de gest. Lud. Pij c. 16. 17. 18.

Pater ergo ex dictis, quàm multis partibus Maimburgi laboraret objectio; nam quod de Odoacre & Theodorico addit, quasi occupatâ Româ Imperium gesserint, infeliciter, imperitæque ex Illyrico suo descripsit, qui hoc ipso argumento utitur (a) de translatione Imperij pag. 26. quamvis contrarium in Centurijs docuerit *Centur. 6. c. 16.* Quid rogo Barbari & Tyranni exemplum prober? eodem enim Jure Imperium & Italiam tenebant, quo Pyratæ & latrones viatorum spolia, tantumque ad probandum Theodorici & Odoacris exemplum valet, quantum pyratarum & latronum; ubi videas Maimburgi paupertatem tam infelicibus exemplis usi, cum alia deessent malæ causæ firmamenta. Deinde Theodoricus non ob Romam, Italiâque occupatam Imperator dictus, sed dono Zenonis, qui triumphum, Consulatum, & equestrem in foro statuatam Theodorico derulit, imò in filium adoptavit, præmia bellicæ virtutis, navatæque contra rebelles operæ: sed ipse fortunam suam non ferens, & majora, quàm caperet, animo agitans, primò Orientem, tum Italiam tentavit, subegitque, Benefactori suo ingratus, de quibus Evagrium, (b) Ennodium, Jordanemque Episcopum consule.

IV. Objicit etiam (c) Maimburgus in libro de Imperij declinatione: *Friderico Primo Imperatore vehementer Hadriano IV. Pontifici in senio, quod in litteris ad eum datis hæc verba posuisset; in signe Corona beneficium tibi contulimus; Hadrianum repetitâ ad Casarem Legatione protestatum esse, se illis verbis nihil aliud significare voluisse, quàm imperialis dignitatis in signe capiti tuo imposuimus.* Fatetur ergo Hadrianus, nullum aliud Pontificis munus esse circa Imperatores, quàm Coronam eis imponere; & hoc totum esse, quod præstant, cum dicuntur Imperatorem constituere, quod etiam Fridericus in Conventu Principum his verbis expressit, teste Radevico, (d) Ottonis Frisingani Continuatore: *Liberam Imperij nostri Coronam divino tantum beneficio adscribimus; electionis primam vocem Moguntino Archiepiscopo, deinde quod superest, cæteris secundum Ordinem Principibus, Regalem unctiorem Coloniensi, supremam verò, qua Imperialis est, Summo Pontifici, quidquid præter hæc ex abundanti est, à malo est.*

Z z z

Ergo

(a) V. Bellarm. de transl. Imp. l. 1. c. 1. n. 7. (b) Evagr. l. 3. c. 25. Enno d. in Paneg. Jord. Episc. in Orat. Spond. alijsque (c) Maimb. de la decad. l. 5. f. 451. (d) Radev. lib. 1. cap. 15. & 16.

Ergo ex Hadriani & Friderici sententia, cum Pontifices Imperatorem coronant, nihil exhibent præter externam ceremoniam, sacramque Unctionem: *Idque, inquit Maimburgus loco citato, tota hæcenus Gallia credidit; quidquid enim Imperialis potestatis in Occidente Carolus & Otto Magni possederant, aut paterna hereditati, aut gladio debent.* Respond. Confundit Maimburgus tempora, educitque argumentum, quàm visu speciosum rerum imperitis, tam historiam callentibus ne aspectu quidem dignum, quod ferè in hoc scriptore perpetuum. Cum hæc Episcopi Germaniæ ad Hadrianum ex mente Friderici scriberent, agebatur annus 1157. quo tempore Jus eligendi Imperatorem in certos Germaniæ Principes auctoritate Summorum Pontificum translatum fuerat. Sciendum enim est, dominante stirpe ac familiâ Carolinâ jure legitimæ successionis Regnum Germaniæ deferri (cui Imperium annexum erat) vel potius transmitti ad proximos Agnatos consueville; sed extinctâ Carolinâ stirpe Reges eligi cœpere. Ea in Ludovico IV. (a) Imperatore Arnulphi filio, ac sine virili prole defuncto, extincta est. Supererat ex Carolina stirpe Carolus cognomento Simplex, Franciæ Rex, sed eo ob ignaviam contempro, Imperium à Principibus Germaniæ Ottoni Saxonæ Duci, istoque recusante Conrado Primo, Franconiæ Principi, oblatum. Anno DCCCCXIX. moritur Conradus, & Henricus Auceps Saxonæ Dux, ad quem Conradus insignia Imperij transferat, communi Principum voto sufficitur. Anno DCCCCXXXVII. in Comitibus Generalibus Aquisgranum indictis Otto Magnus Henrici Aucupis filius Rex Germaniæ pronuntiat, inungiturque ab Archiepiscopo Moguntino. Ottoni, ejusque filijs, quò eos ad liberandam Romanam Ecclesiam invitaret à Tyrannis oppressam Leo VIII. privilegium concedit, eligendi successores Germaniæ Reges, postea ad Imperium à Pontifice promovendos. Recitant hoc Privilegium non Baronius (b) tantum, sed etiam ipsi Centuriatores (c) Lutherani, verba Privilegij inter alia sunt etiam hæc: *Nos quoque Leo, servus servorum DEI, Episcopi similiter cum toto Clero & universo populo Romano constituimus, confirmamus, & per nostram Apostolicam auctoritatem concedimus, atque largimur*

Domino

(a) Anno 912. (b) Baron. ad ann. 996. n. 41. habetur cap. in Synodo d. 63.
(c) Centuriar. Cent. 10. cap. 16.

Domino Ottoni Primo Teutonico Regi, ejusque successoribus hujus Regni Italia in perpetuum facultatem successorum eligendi &c. Quo privilegio Otto ejusque filius usi sine alia electione, jure sanguinis Imperium adepti sunt. Witichindus tamen, Continuator Reginonis, & Platina in vita Benedicti VII. etiam istos à populo electos dicunt. Post Ottones non amplius successione, sed electione proventi Imperatores, quod de Henrico II. Rege, & I. Imperatore, qui Ottoni III. successit, Conrado II. Rege & I. Imperatore, Henrico IV. Rege & III. Imperatore, Henrico IV. Imperatore, Lothario II. Conrado II. Imperatore. Friderico I. Ottone IV. & Friderico II. docent Auctores (a) hic ad marginem citati. Sæpetamen in forma eligendi variatum, aliquandiu enim etiam populus ad suffragia admittus, imò Principes, Urbesque Italiae, ipsique per suos Legatos Pontifices, quia videlicet Italiae Regnum pars Germanici Imperij censetur: aliquando ad solos Principes Officiales, Ministrisque Imperij jus eligendi spectavit: aliquando soli, omnesque, qui vellent, Principes Germaniae. Tandem ad Septem Viros res delata, adeò ut ultima de Electoribus Constitutio multa capita completeretur, videl. ut non hæreditate, sed electione Imperium quæretur; ut soli Principes, non populus eligat; ut soli Germani; ut non omnes, sed sex tantum aut septem. Fuisse autem institutum Collegium Electorale, receptumque non quidem quoad numerum Electorum, sed quoad alia electionis capita supra commemorata, ac Principibus Germaniae jus eligendi concessum, idque ante obitum non solum Friderici II. sed etiam Friderici I. Imperatorum, dubitari non potest; id enim omnes Auctores (si Onuphrium Panvinum excipias de Comitibus Imperatorum, & Auentinum) gravissimique testantur, ac Friderico II. coævi; ij sunt S. Thomas, (b) Beatus Augustinus Triumphus, Lupoldus Bambergensis, Aluarus Pelagius, & Ioannes Villanus, alijque quos citat Bellarminus; hi omnes ad tempora Ottonis III. referunt hoc Privilegium, & facultatem Principibus Germaniae datam circa Imperatoris electionem; & ab Ottone III. per ducentos & supra

ZZZ 3 annos

(a) Otto Frising. l. 6. c. 27. & 28. l. 7. c. 22. & l. 2. de reb. Frid. Ursperg. in Chron. anno 1053. & 1106. Continuator Sigeberti an. 1126. Witich. l. 1. rer. Saxon. Luitpr. l. 2. c. 7. (b) S. Thom. l. 3. de Regim. Princ. c. 19. B. Aug. Triumph. de pot. eccl. q. 35. Lupold. l. de jur. Imp. c. 3. Alu. Pelag. l. 1. a. 41. Villan. l. 4. hist. Flor. c. 20.

annos usque ad Fridericum II. negari haud potest, Jus eligendi penes omnes Principes fuisse, id enim & ipsae electiones ostendunt, & litterae Romanorum Pontificum ad omnes Principes Germaniae datae de nova Imperatoris electione, Gregorij (a) videlicet VII. circa annum MLXXX, & (b) Innocentij III. MCC. Ipse Fridericus II. non à septem tantum, sed à quàm plurimis Germaniae Principibus electus est, ut apparet ex Comitibus ea de causa habitis. Numerus ergo Septem-Viralis aut à Gregorio V. natione Germano, & Ottonis III. Nepote institutus est, quod voluit Bellarminus; obiit verò Gregorius anno 999. & jus eligendi concessit Germanis in Synodo Romana anno DCCCCXCVI. aut in Synodo Lugdunensi prima ab Innocentio IV. anno MCCXLV. quod probat Baronius (c) testimonio Matthaei (d) Parisiensis, & actuum Concilij Lugdunensis, in quibus id clare asseritur. Et verò multae magnaeque rationes erant, numerum Electorum ad paucos restringendi, ob ingentia mala, flammisque bellorum, quae totum Imperium, Ecclesiamque in partes scindebant, vastabantque ambitione Candidatorum. Nisi malis dicere, in Concilio Lugdunensi primo non tam fuisse constitutum numerum Septem-Viralem, quàm renovatum, præceptumque observari, cum hætenus induci Principes non potuissent, ut se jure eligendi abdicarent. Deberi verò hunc numerum, formamque eligendi Summorum Pontificum auctoritati, in Regali Sacerdotio (e) evidenter ostendimus, productis vid: testimonijs omni exceptione majoribus, ac etiam confessione adversariorum certissimis. Patet ergo ex dictis, frustra à Maymburgo testimonia Hadriani PP. & Friderici I. Imperatoris objectari, nullum Jus Pontifici Romano, excepta Coronatione, sacraque Unctione agnoscentium; eo enim tempore totum Jus eligendi in Principes Germaniae Pontifices transtulerant, & idèd non Pontificum ea cura, sed Principum erat, nisi cum Ecclesiae & publica necessitas aliud exigerent; quae ergo consequentia à Friderico ad Carolum Magnum, quando & ultima necessitas Pontificem urgebat, & jus Imperatorem eligendi necdum ad alios translatum?

(a) Innocent. III. in cap. venerabilem. de elect. (b) Greg. VII. l. 4. ep. 3. (c) Matth. Paris. in V. Henr. III. (d) Baron. ad ann. 996. (e) V. Regale Sacerd. f. 166.

7. Allegat Maymburgus testimonium Ottonis Frisingensis, Viri sanctitate & eruditione præcipui, nec minùs Pontificum, quàm veritatis studiosi; is enim ita loquitur: (a) *Lego & relego Romanorum Regum & Imperatorum gesta, & nusquam invenio, quenquam eorum ante hunc à Romano Pontifice vel excommunicatum, vel depositum.* Hæc Otto non scriberet, si aut legisset, aut putasset, Græcos Imperatores majori parte Romani Imperij à Leone privatos esse. Et verò quis credat, à tam præclaro scriptore rem tam celebrem aut ignoratam, aut negatam esse? *Resp.* Ottonem Frisinganum (b) inter præclaros Scriptores numerandum esse nemo inficias jverit, sed & illud compertum, non caruisse illum nævis, quæ humanam naturam comitantur. Quantis ille laudibus Gilbertum Porretanum non extulit? aded ut S. Bernhardum, qui Porretanum confutabat, nimij ardoris incusaret: sed moriturus errorem agnovit, deploravitque, ac libros, quos ea de re scripserat, corrigi à suis iussit, teste Radevico (c) Canonico Frisingano. Quid ergo mirum, si Otto Imperatorum frater & Patruus naturæ aliquid & affectui indulserit? præsertim cum semper aulam & castra Cæsaris sequeretur, ubi querelæ in Pontificem perpetuæ. Et reverà deceptum Ottonem, cum scripsit, à nullo ante Gregorium Pontificem Imperatores Romanorum excommunicatos fuisse, plus quàm certum est; nam anno CCXXXVI. Fabianus Papa teste Eusebio (d) Philippum Imperatorem multis delictis impiatum Ecclesiâ eiecit, nec prius admisit, quàm publicâ pœnitentiâ & confessione veniam flagitijs impetraret. Anno CCCVII. Innocentius Pontifex Arcadium & Eudoxiam Imperatores ob proscriptum Chrysostrum anathemate percussit; inter alia litteris ad eos datis ita Pontifex loquitur: (e) *Itaque ego minimus & peccator, cui thronus Magni Petri commissus est, segrego & rejicio te, & illam, à perceptione immaculatum mysteriorum DEI nostri. Episcopum autem, aut Clericum Sancte DEI Ecclesiæ, qui administrare aut exhibere ea vobis ausus fuerit, dignitate excidisse decerno; quod si ut homines potentes quenquam ad id vi adegeritis, scitote, id vobis non*

par-

(a) Otto Frising. in Chron. l. 6. c. 35. (b) Otto Frising. l. r. c. 46. (c) Radev. in Frid. l. r. c. 46. (d) Euseb. l. 6. hist. c. 27. Spond. ad ann. 246. n. 2. (e) Theodor. l. 5. c. 34. Niceph. l. 13. c. 34. Glycas Annal. p. 4. Extant Tom. r. epist. Rom. PP. ep. Innoc. 17.

parvum peccatum fore, in tremendo illo Judicii die, cum neminem hujus vita dignitas & honor adjuvare poterunt. Anno DII. Symachus Papa Anastasium Imperatorem Sacris interdicat. Anno DXXXVII. idem fulmen in Theodoram Augustam Justiniani Conjugem: Quod perimaciter Eutychianis saveret, à Vigilio Pontifice vibratum, ut testis est B. Gregorius Papa. (a) Anno DCCXXX. Leo Isauricus à Gregorio II. quod Sacras Imagines persequeretur, in Synodo Romana diris percutitur: testes sunt Theophanes, Zonaras, Græcique & Latini omnes. Aut ergo deceptus est Otto Frisingensis, cum negat, quendam Imperatorem à Summis Pontificibus excommunicatum esse, aut intelligendus de Imperatoribus Germanis. Sed qui excusos Maimburgum tantum historiae ostentatorem, & hæc necessitatem? quique torques, tantoque verborum strepitu Baronio congregitur; nunc Ottoni propitium, eo solum nomine, quod contra Pontifices scribar; nam si Ottoni contra Imperatores similis error excidisset, quantâ puras solertiâ illi expromendo Maimburgus laboraret? adeo hunc hominem non veritas, sed odium delectat. VI. Opponi etiam potest, quod narrat Sigebertus in Chronico, videl: Clodovæum Regem ab Anastasio Imperatore Codicillos de Consulatu, & Coronam auream accepisse cum gemmis, & tunicam blateam, & ex ea die Consulem, & Augustum appellatum esse, ipsum vero Coronam cum gemmis Sancto Petro dono misisse. Causa quærendæ, parandæque cum Clodovæo amicitia bellum fuit cum Theodorico, (quod Pannoniam occupasset) Gothisque susceptum, quo tempore eisdem Gothos Clodovæus ingenti clade delevit, Alarico eorum Rege sua manu percusso. Si ergo, inquitur, Anastasij Imperatoris dono Clodovæus Consul & Augustus fuit, sequitur hanc dignitatem Augustalem ad Clodovæi posteros, & consequenter Carolum Magnum, non Pontificis auctoritate, sed hæreditario devenisse, Resp. Cum nullus Scriptorum Clodovæum, multoque minus ejus posteros in factos consulares, aut numerum Imperatorum referat, palam est, sola insignia, titulumque Clodovæo oblata, non verò ipsam Consulis potestatem: & hoc ipsum fuisse prærogativam Personalem, & cum Clodovæo extinctam, nec in ejus posteros propagatam; quis enim ex omnibus Franciæ Scriptoribus

(a) S. Greg. 2. epist. 36.

101 0 1 1. qui. 1011 01 1011 1011

Reges Galliae Imperatores & Augustos appellavit? & quam ob causam Graeci Imperatores tam ægro animo hunc titulum à Carolo assumptum esse dolere, si ad ipsum, ejusque majores spectabat, Graecorum dono? Adde, nec Carolum Magnum ex Clodovæi, sed Pipini stirpe prognatum, & idè nec potuisse jure hæreditario gaudere Clodovæi privilegijs. VII. Objicit etiam Illyricus Sigeberti, Vincentij Belluacensis, & Lupoldi auctoritatem, qui videntur hanc Imperij Translationem non Pontifici, sed populo adscribere. Resp. Qui rogo sunt hi Auctores, & tam pauci numero, & tot annis à Carolo remoti, ut possint cum alijs innumeris, ac Carolo coevis componi, qui omnes hanc Translationem Imperij non populo, sed Pontifici tribuunt? & cum Imperium non penes populum Rom. sed Græcos esset, qui poterant Romani tribuere, quod non habebant? idem perinde esset, ac si diceret, posse Gallos Imperium Romanum in Principes Borbonios transferre, cum tamen nec Galli hoc Imperium habeant, nec dare alijs possint. Et Sigebertus nihil aliud dicit, quàm (a) *populum Carolo Regi Imperatorias laudes acclamasse*. Lupoldus verò ex instituto probat, non potuisse à populo Romano Imperium transferri. Vincentius Belluacensis idem quod Sigebertus scribit, nihil ergo ex his Auctoribus probari potest.

Patet nisi fallor ex hætenus dictis, Romani Imperij Translationem auctoritate Romani Pontificis factam esse, & argumenta, quæ in contrarium opponuntur, tam esse infirma, & omnium præsertim antiquorum testimonijs adèd convinci, ut vel hoc ipso imbecillitatem suæ causæ ostendant, quòd tam vanis nitantur: sed nescientibus imponunt; brevi tamen, & fædo mendacij solatio, placuisse imperitis, & decepiisse. Nunc ad alia exempla hujus Pontificiæ potestatis vertamur, si minùs celebria, at æquè vera, semper tamen intra Galliam hærebimus, idem propositum mihi, ut longà, certâque inductione ostendam, quænam mens fuerit Ecclesiæ Gallicanæ.

VIII. Anno DXCIII. *Potentibus Francorum Regibus*, inquit Spondanus, *B. Gregorius Magnus Monasterio Sueffonensi S. Medardi in Gallia Privilegium concedit, quo illud constituit caput omnium Monasteriorum totius Gallie.*
A a a a

(a) V. Bellarm. de transl. Imp. l. 1. c. 10.

& nullius voluit ditioni subijci, præterquam Sedis Apostolica. Initium huius Privilegij sic habet: *Preiosissimis lapidibus in Diademate Christi, &c.* Et infra: *Si quis autem Regum, Antistitum, iudicum huius Apostolicæ auctoritatis & nostræ præceptionis Decreta violaverit, vel aliter ordinaverit, cuiuscunque dignitatis vel sublimitatis sit, honore suo privetur.* Huic privilegio Theodoricus Rex, aliique Franciæ Episcopi subscripsere, ut intelligas, quæ tunc temporis Ecclesiæ Gallicanæ mens, & sententia fuerit. Adverte tamen, eam subscriptionem postea adjectam esse Theodorico Galliam gubernante; anno enim, quo ea Constitutio facta est, videl. DXCIII. Gildebertus regnabat. Tanta verbò fuit modestia, pietas & doctrina Gregorij, ut eum aut fastu, aut ignorantia errasse, dubitare nemo possit.

IX. Anno DCHL. Idem Gregorius M. concessis privilegijs Xenodochio à Brunihilda Regina & Theodorico ejus nepote eandem clausulam subnectit, vid. *Si quis verò Regum, Sacerdotum, iudicum hanc Constitutionis nostræ paginam agnoscentes contra eam venire tentaverit, potestatis honorisque sui dignitate privetur.* Nota circa has Epistolas, eas inter epistolas B. Gregorij (a) reperiri, & in omnibus quidem tam impressis, quam scriptis Codicibus, citantque non solum Gregorius VII. sed etiam illi, qui Galliæ monumenta collegerunt, vid. Andreas du Chesne, Jacobus Sirmondus, aliique quàm plures Galli, & ab undecim ferè seculis nemo de illis dubitavit. Maimburgus, cum nihil solidi objectare his epistolis posset, in solitas invecivas effunditur, & armis destitutus cymbalo perstrepat: *Imposturas creberrimas vocat, & inverecundos, qui earum testimonio utuntur.* Si quæras, quibus rationibus contra tot seculorum cursum nitatur, tamque insignes viros, ad quorum vix simbras ipse assurgat, tam indignis censuris perstringat? nullas prorsus adducit, imò nec testes, perinde ac si Maimburgi auctoritas toties foedata, & malæ fidei comperta tanti sit, ut undecim seculorum possessioni præferri debeat, & in ejus gratiam Gregorius Pontifex, Spondanus, aliique impudentiæ notari; nam quòd dicit; *repugnare Gregorij modestia tam severas*

(a) Greg. VII. l. 8. ep. 2. & l. 4. ep. 2. & 23. Sirm. Concil. Gall. T. I. Andr. du Chesne hist. Franc. T. I. Spond. ad ann. 593. n. 6. Baron. ibid. n. 95. Greg. M. l. 11. ep. 10. ind. 6. V. tract. de libert. Ecclesiæ Gall. f. 175. Maimb. traité de l'Eglise de Rome f. 403.

Clausulas; jam supra ostendimus, eum Gregorium fuisse, qui & obsequi sciret & imperare, & cum necessitas posceret, modestiam severitati jungeret.

X. Anno DCCCXXIII. In Ludovicum Pium Imperatorem Pipinus, Lotharius, & Ludovicus filij armantur. Causa pudendi belli ambitio; jamque acie congregari paratis Gregorius Papa, qui ex Italia advolaverat, pugnam diremit: sed eo digresso bellum iterum, litésque accensæ. Conventus Episcoporum Compendij habitus; illic Sacerdotum auctoritate Imperium Ludovico ademptum, & Lothario filio traditum. Audi annales Francorum ex Bibliotheca Pichœi editos, qui sententiam ab Episcopis latam ita referunt: *Omibus in Christiana Religione scire convenit, quale sit ministerium Episcoporum, quos constat esse Vicarios Christi, & Clavigeros Regni Cœlorum, &c. Et infra: Proinde notum esse necessarium duximus, qualiter nos Episcopi super Imperio Domini Lotharij Imperatoris constituti memoratum Principem humiliter audivimus, & hoc quidem illi, seu Optimatibus ejus, seu omni generalitati populi, quo undique illuc confluxerat, manifestari curavimus, qualis sit vigor & potestas, seu ministerium Sacerdotale, & quali meretur damnari sententiâ, qui monitis Sacerdotalibus noluerit obedire. Et infra: Sed quia idem Princeps Ludovicus ministerium sibi commissum negligenter tractavit, & multa, quæ DEO & hominibus displicent, fecerit, & facere compulerit, & in multis nefandis consilijs Deum irritavit, & populum sibi subjectum ad generalem interitum contraxit, & ab eo divino justoque judicio subito Imperialis sit subtracta potestas, nos tamen, &c. Vides, quid Episcopi Galliæ senserint de Ecclesiastica in Regna potestate. Et quamvis postea (a) hoc Decretum, ut Æmilij & Marianus Scotus notant, auctoritate Gregorij Pontificis rescissum fuerit, & Juditha Augusta Imperio & thoro restitutâ, ac Lugdunensis Archiepiscopi temeritas multata, imò ab omnibus ferè Gallis execrationi habita; non ideo id fuit, quòd negarent, hanc esse in Ecclesia potestatem, sed quia, ut loquitur, quires gestas Ludovici tunc temporis conscripsit, pro his, de quibus jam penitentiâ gesserat Imperator, iterum publicâ penitentiâ judicaretur. Cum ne forenses quidem leges contra unam culpam semel commissam bis invehant vindictam, eumque absentem & inauditum, neque consentem, neque convictum adjudicârunt. Ubi vides, non esse de potestate, sed de abusu querelam; imò Ludovicus,*

A a a a

(a) Baron. ad ann. 833.

cus, quamvis exercitus affluerent, constaretque injustam esse sententiam, & urgeretur totius Galliae votis in thronum redire; ut tamen palam faceret, quantum ipse potestati Ecclesiasticae deferret, noluit nisi Episcoporum manibus Coronam recipere, gladioque accingi. Sic enim auctor vitae Ludovici: *At verò ij, qui cum Ludovico remanserant, eum ad recipiendas Imperatorias Insulas hortabantur, sed Imperator nequaquam propere eorum voluit sententia acquiescere, sed Episcopali ministerio voluit reconciliari, & per manus Episcoporum armis accingi consensit.* Agnovit ergo Ludovicus, esse in Ecclesia potestatem, quae Imperatores moveat noxios Religioni; idque in Gallia aded receptum fuerat, ut non solum Ludovicus Imperator, sed postea etiam Carolus simplex id agnovit; cum enim anno DCCCXCVIII, cum Normannis tunc temporis idolorum servituti addictis foedus contra Odonem Franciae Tyrannum pararet, Fulco Archiepiscopus Rhemensis, pietate & doctrina celeberrimus, re intellecta Carolum ab incepto revocat, minatus, nisi impio foedere abistat, *se nunquam ei si- delem exiturum, sed & quoscunque posset, ab ejus fidelitate revocaturum, & cum omnibus Episcopis suis ipsum Regem aeterno anathemate damnaturum.* Verba sunt ipsius Fulconis (a) apud Flodoardum. Parat Rex salubria monenti, & DEUS in praemium auditi Sacerdotis Odonem amulum Regni è medio sustulit. Ceterum circa utrumque observa, cum Reges exaudorare, eorumque subditos juramento absolvere ad majores causas pertineat, & plerumque totius Ecclesiae aut quies, aut turbatio in eo vertatur; non posse rem tanti periculi à solis Episcopis suscipi, sine Romani Pontificis auctoritate, assensuque, ad quem in majoribus causis iudicium & sententia pertinent; & in hoc quoque graviter ab Episcopis peccatum, qui Ludovico Imperium ademerunt; sed hoc ad abusum potestatis pertinet, de quo modo non disputamus, quis enim nescit, non ided privari potestate supremos Principes, quia aliqui eam abutuntur, alioquin omnis è mundo potestas proscribenda, quia vix aliqua non abusu foedatur: id verò perindè esset, ac si oculos linguamque omnibus adempta velis, quibus homines toties delinquent; majori pernicie, quam remedio. Subinde tamen silentium & approbatio Pontificis Romani pro assensu fuit, quod etiam in sequenti exemplo observa.

(a) Flodoard. lib. 4. cap. 5.

XI. Anno DCCCXLII. Lotharius Imperator Ludovicum, Carolique fratres bello aggressus, acie vincitur, fugamque capit. Episcopi Galliae Aquis conveniunt, & Lotharium Regno, Imperioque; abdicant, duobus fratribus in ejus locum suffectis; prius tamen de Lotharij criminibus cognoscunt, vindicantque, ac tunc demum Imperio ejiciunt; sed nec fratres admissi, nisi prius se justè & ex legum præscripto regnatos jurassent; audi Nithardum, Francorum nobilissimum, & Caroli M. ex filia nepotem, qui que omnia coram spectabat; sic enim inter alia: *Qui Episcopi ab initio gesta Lotharij spectamus, quomodo Patrem suum Regno pepulerit: quoties populum Christianum perjurum effecit: quot homicidia, adulteria, incendia universalis Ecclesia sua nefandissima cupiditate perpessa sit: insuper autem neque scientiam gubernanda Republica illum habere. Ergo omnibus unanimiter visum est, atque consentiunt, quod vindicta Dei illum ejecerit, Regnumque fratribus suis melioribus se ad regendum tradiderit. Veruntamen haud quaquam illis Episcopi hanc licentiam dedere, donec percunctati sunt, an secundum Dei voluntatem regere vellem? & respondentibus se velle, ajunt, & auctoritate divina ut illud suscipiatis, & secundum Dei voluntatem Regatis, monemus, hortamur, atque precipimus. Vides hic, Galliae Episcopus jus Imperijs ac Regibus dicere, nostramque sententiam non calamo solum, sed exemplo docere, & Coronas de uno in aliud Caput transferre, certis tamen, fixisque legibus, & juramento sancitis: quid amplius velis?*

XII. Anno DCCCLX. Ludovicus Pius Imperator, cum tres filios reliquisset, Lotharium primum Imperatorem, Ludovicum Germaniae Regem, & Carolum Calvum, istorumque factionibus, bellisque Civilibus, diu Imperium & Gallia conflictarentur; tandem inter Ludovicum & Carolum fratres, eorumque ex fratre nepotem Lotharium (filium Lotharij Imperatoris) pax sancita est, ac mutuis juramentis firmata; sed Caroli ambitio, pacto: um ac finium impatiens omnia abruptit, invasitque fratris ac nepotis Provincias; hinc à Ludovico & Lothario ad Nicolaum querelae, quibus ut in vasorem compesceret petebatur; inter alia sic Pontificem alloquuntur: (a) *Oporteret vestrae auctoritatis jubar propter generalem solitudinem nostros invisere fines, ut quos nulla movent fraterna charitatis*
Aaaa 3 visera,

(a) Exactis Concilij apud Confluent: in MS. Cod. Anton. August. ap. Baron. ad ann. 860.

viscera, Apostolica invectione ad censuram venire Ecclesiasticam compellat. Vides hic testimonio Regum Galliae, posse Romanos Pontifices de causis Principum temporalibus cognoscere, sententiam proferre, & compellere repugnantes, quod magis etiam ex mox dicendis apparebit. Nam cum idem Lotharius Waldradam pellicem deperiret, eamque, abdicatâ Theutpergâ Reginâ, in thorum recepisset, Nicolaus Papa, nisi protinus resipisceret, non tantum Ecclesiâ, sed etiam Regno se illum amoturum minatus est. Sic enim loquitur: (a) *Non patiamus, te in tantam tui perniciem devolvendum, ut contra nostras definitiones, vel adversus dictam feminam B. Petri confugio prorsus immixtam, agere quoquo modo consentias, cum tibi potius & Regno tuo, quàm Theutperga acquiras omnino dispendium.* Quibus verbis Regni abdicacionem minari Nicolaum non solum Baronius & Spondanus ad an. DCCCLXVI, testantur, sed etiam ipse Lotharius agnovisse videtur, quando in hæc verba (b) reverentiæ & modestiæ plena Nicolao respondit: *Uti Antecessores nostri Sanctissimorum Prædecessorum vestrorum monitis obedierunt, ita nos etiam coram excellentia Apostolatus vestri nos humiliare cupimus; quamobrem cernuo lumine vestram assatim deposcimus Paternitatem, ut dum nos vobis, missisque vestris per omnia obedire volumus, non aliquem nostri DEO miserante consimilem super nos extollere, aut terra præponere vestra libeat Paternitati, ne forte ipsi talem contra moliri velint causam, quam tolerare non valeamus pro Regio munimine, inter nos aliquod scandalum evenire possit. Et infra: Nulli prorsus homini subiecti esse volentes, nisi DEO, & sancto Petro, ac cæteris Sanctis, vestraq; Paternitatis culmini, mi Pater & Domine &c. Vides, profiteri Lotharium, se nulli prorsus homini subiectum esse, nisi sancto Petro, ac cæteris Sanctis; quod utique de subiectione temporali saltem indirecta accipiendum est, si enim de subiectione merè Spirituali intelligas, quis nescit, Reges non solum Pontifici, sed etiam Episcopis, aliisque Sacerdotibus subiectos esse? Rursus illa verba: *Vestram deposcimus Paternitatem, ne aliquem nostri consimilem super nos extollere, aut terra præponere libeat;* aperte significant, & Pontificem minatum esse, & Regem timuisse, ne alius Regno imponeretur.*

XIII. Anno DCCCLXIX. Mortuo Lothario Carolus Calvus ejus Regnum invadit, occupatque assensu Procerum, excluso Ludovico

(a) Epist. Nicol. 51. apud Binn. T. 3 Conc. sect. 2. (b) Epist. Loth. ad Nicol. PP. ex Cod. Treu. ap. Baron. ad ann. 866. n. 43.

vico Imperatore defuncti fratre, ac legitimo Regni hærede. Hadrianus II. qui Nicolao successerat, ubi id intellexit, Legatos ad Carolum mittit, jubetque alieno Regno abstinere, nisi pareat, anathema intendat, infirmatque electionem iniquè peractam. Verba Pontificis ad Regem, & Episcopos apud Aimoinum (a) sunt ista: Regnum quondam Lotharij, quod spiritali filio nostro Ludovico Imperatori hereditario jure debeatur, mortalium nullus invadat, nullus commoveat, nullus ad se flectere conetur; quod si quis præsumat, non solum per nostra auctoritatis ministerium infirmabitur, verum etiam vinculis anathematis obligatus cum Diabolo omnino locabitur. Et infra: (b) Carolus peractâ venatione autumnali ad Monasterium S. Dionysij perrexit, ubi Apostolicos Legatos cum epistolis ad se & ad Episcopos Regni sui directis, terribiliter sibi Regnum quondam Lotharij interdicens, moleste accepit. Et ipse Hadrianus in epistola ad Carolum Regem: Ludovico Casari contra hostes Christiani nominis dimicanti, pro liberatione populi DEI multis laboribus insistenti, & Saracenorum multitudinem superanti, ut pax fieret, cedere noluisse &c. Et infra: (c) Igitur monemus, & auctoritate Apostolica modis quibus possumus spiritaliter suademus, paternoque affectu præcipimus, ut jam tertio monitus ab invasione Regni Spirituales filij nostri, Christianissimi Principis te subtrahas; nos etenim, nisi saltem nostris parueris monitis, nullo pacto, nulloque prætermitemus ingenio, quo minus nosmet ipsi partes illas petamus, & quod nostri est ministerij penitus peragamus. Vides hic iterum, Romanum Pontificem jus Regibus dicere, & ad quem Regna pertineant, aut non pertineant definire, ac procerum Regni electionem, quòd injusta ea esset, penitus solvere. Sciendum enim est, in Synodo Metensi ab Episcopis & Magnatibus Regni fuisse Carolo delatam Coronam, quorum inter alia sunt etiam hæc verba: (d) Quia voluntatem DEI unanimitate nostrâ videmus, hunc Regni hujus hæredem esse legitimum, cui nos sponte commisimus, vid: præsentem Regem ac Principem nostrum Carolam, ut nobis præsit & proficiet &c. Pontifex ergo Romanus dum Regiam electionem ab Episcopis & Optimatibus factam auctoritate suâ dissolvit, satis ostendit, quid in Reges & Regna possit. Nec obstat, Hincmarum Archiepiscopum Rhemensem, aliòsque Gallia Episcopos obstidisse Pon-

(a) Aimoin. l. 5. c. 24. & 26. (b) Id. l. cit. c. 27. (c) Ep. Hadr. PP. ad Carol. Reg. apud. Baron. anno 870. ex Cod. Petr. Fabr. Parisijs allato. (d) Ex Actis Syn. Met. quam prædatoriam appellârunt.

Pontificis decreto, quorum hæc sensa & verba in epistola Hincmari ad (a) Hadrianum leguntur : *Omne Regnum seculi huius bellis quaritur, victorijs propagatur, & non Apostolicis, vel Episcoporum excommunicationibus obinetur; & scripturam divinam proponunt dicere: Domini est Regnum, & cui voluerit dabit illud: & Dominus Apostolicus Rex & Episcopus esse simul non potest, & sui antecessores Ecclesiasticum Ordinem, quod suum est, & non Rempublicam, quod Regum est, tractaverunt.* Hæc ex Gallorum sententia Hincmarus; non ergo hanc in Pontificibus potestatem admiserunt, imò reiiciunt, damnantque. *Resp.* Mirum non est, si Hincmarus, alijque Episcopi, qui in Concilio Metensi Coronam Carolo imposuerunt, Ludovico abdicato, nunc quòque factum excusent, quid enim aliud expectares à Synodo Prædatoria, qualem hanc Metensem appellarunt? & quem latent Hincmari artificia, & intemperies scribendi? Malè ergo ab irato & offenso, & Regi Carolo adversus Pontificem tot titulis devincto argumentum sumitur. Deinde demus, Gallos obstinisse, ac saltem constar, Hadrianum Pontificem auctoritate suâ in Reges æque ac alios Summos Pontifices usum, & ita falli Maymburgum, qui negat, conaturque inductione ostendere, nunquam id Pontifices ausos esse, quasi verò exempla Zachariæ, Gregorij, Leonis, Stephani, Nicolai, aliorumque ignorentur, qui Regibus imperarunt: frontesque Coronatas Imperio crucis submisere: & in hoc ipso exemplo, quod manibus versamus, quis nescit, Carolum Calvum auctoritate iussuque Joannis Pontificis (quod in Concilio Pontigonensi Galli venerati sunt, non ausi obistere) coronam & Imperium accepisse (b) Ludovico debitum majori natu? Agnovit ergo Gallia hanc Pontificum in Reges potestatem, sed tunc, cum pacata, cum libera passionibus fuit, & ratione, non irâ ad clavum sedente.

XIV. *Anno DCCCXCVIII.* Carolus Simplex Ludovici Balbi filius, cum se imparem videret Tyrannis Galliam occupantibus, præsertim Odoni Comiti Parisiensi, cum quo paulò antè pacem inierat, vires cum Northmannis idolorum cultoribus sociare parat, ac fœdus componere; quod ubi Fulco Rhemorum Archi-Episcopus intellexit, ac Religionem, animasque periclitari

(a) Epist. Hincm. ad Hadr. PP. anno 870. (b) Aimoin. l. 5. c. 31. 32. & 33.

impiorum confortio, literas ad Regem componit, libertatis ac ardoris plenas, & quales solent, cum quis amat, dolereque, & medius inter indignationem ac reverentiam pender, clauditque his verbis Epistolam, quæ ad propositum nostrum apprimè faciunt, vid: *Melius enim fuerat, vos non nasci, quam Diaboli patrocinio velle regnare. Scitis enim, quia si hoc feceritis & talibus consilijs acquieveritis, nunquam me fidelem habeatis, sed & quosunque potuero, a vestra fidelitate revocabo, & cum omnibus Coepiscopis meis vos & omnes vestros excommunicans aeterno anathemate condemnabo.* Pro fidelitate, quam vobis servo, gemebundus scribo, Regnum enim, quod DEUS dat, firmum habet fundamentum; quod verò per injustitiam & rapinas acquiritur, caducum est, & cito deciduum. Hæc Fulco apud (a) Flodoardum. Fuit is nobilitate, pietate, ac doctrinâ insignis, & inter præcipua Ecclesiæ Gallicanæ lumina censeri potest. Si ergo is credidit, ob Religionem in discrimen adductam, ac fœdus cum gentilibus initum, quorum societate periclitari, pervertique Imperium posset, Regiâ dignitate exui Regem debere, idque in potestate Archi-Episcopi Rhemensis esse; quanto magis hanc ipsam potestatem Romano Pontifici tribueret, cuius custodiæ ac curæ omnes Ecclesiæ committuntur? Nec Fulco tam præsidenter & omnium suorum Coepiscoporum nomine hæc scriberet, nisi ei constaret, hanc aliorum Galliæ Episcoporum mentem & sententiam esse.

XV. Anno MCLXXIX. Celebratum est Concilium Lateranense Oecumenicum, cui quàm plurimi Galliæ Episcopi interfuere, in quo cap. ultimo in Dominos, qui certum prædonum genus foverent, hæc pœna indicitur: *Relaxatos se noverint à debito fidelitatis, & hominij ac totius obsequij, donec in tanta iniquitate permanserint.* Agnoverunt ergo Patres, & inter illos Galliæ Præsules, posse à Summo Pontifice (nam huic Synodo Alexander III. præsidebat,) non solum spiritualibus pœnis, quæ plerumque à sceleratis contemnuntur, sed etiam temporalibus delinquentes puniri.

XVI. Anno MCCXVI. Magnum & Oecumenicum Lateranense Concilium convenit, quo nullum frequentius, ac pluribus Infulis celebre, quippe cui adfuerunt, Urspergensis, Stadenſis & Parisiensibus, (b) Episcopi 42. Archi-Episcopi 70. Prælati alij supra

B b b b

800. Pa-

(a) Flodoard. hist. Rhem. l. 4. c. 5. (b) V. Raynald. ad ann. 1215.

800. Patriarchæ Constantinopolitanus & Hierosolymitanus, Legati Alexandrini & Antiocheni Patriarcharum. Imperatorum Orientis & Occidentis, Regumque Hierosolymorum, Angliæ, Galliæ, (Philippi Augusti) Arragoniæ, Hungariæ, Cypri, aliorumque Principum Oratores, præseditque Innocentius III. In hoc verò Concilio, quod merito Conventum totius Orbis Christiani vocaveris, cap. 3. ita statutum est: *Si verò Dominus temporalis requisitus vel monitus ab Ecclesia terram suam purgare neglexerit ab hac hæretica seditione, per Metropolitanum & ceteros Comprovinciales Episcopos excommunicationis vinculo innodetur, & si satisfacere contempserit intra annum, significetur hoc Summo Pontifici, ut ex tunc ipse vasallos ab ejus fidelitate denunciet absolutos, & terram exponat Catholicis occupandam.* En tibi totius Orbis Christiani sententiam! Cui tantum abest Gallos obsistere, ut porius & ipsi, magna quippe illius Concilij portio, sua vota contulerint. In eodem Concilio Dominium Tholosanum Comiti Monfortio donatum, exuto Raymundo, quoddam Albigenes bello adjuvisset. Verba Concilij sunt: (a) *Sacro consilio Concilio ita duximus providendum, ut Raymundus Tholosanus Comes ab ejus Dominio, quod utique grave gessit, perpetuo sit exclusus.* Probavitque tota Gallia, & ipse Philippus Rex, quando præstandi Juramenti causâ (nam supremum Tholosæ Regi Innocentius reservaverat) ad se venientem summâ gratulatione plausuque exceptit. Alia ergo tunc temporis Ecclesiæ Gallicanæ sententia fuit, quam nupera Conventus Parisiensis.

XVII. Anno MCCXLV. Innocentius IV. Friderici Imperatoris arma, quibus totâ Italiâ grassabatur, veritus, in Galliam fecerit, & Lugduni Concilium indicit, ubi Pontificio apparatu, cultuque insignis, facésque cum ingenti aliorum Episcoporum agmine manu quatiens, & mox terræ obversas extinguens, diras solemnibus in Fridericum pronuntiat, privâtque Imperio, ac Principibus, ut alium eligant, mandat; & illi nec mora obsecuti, Henricum Thuringiæ Ducem Imperatorem pronuntiant. Sententia in Fridericum prolata hæc fuit: *Nos super præmissis, & quam pluribus alijs ejus nefandis excessibus cum fratribus nostris, & sancto Concilio deliberatione præhabita diligenti (cum JESU Christi vices licet immeriti in terris, nobisque in B. Petri persona sit dictum, quodcunque ligaveris super terram, ligatum erit &*

(a) V. Lucam Dachet. T. 7. spic. & Rayn. ad ann. 1214. n. 19. & anno 1215. n. 25.

in Cælis: Memoratum Principem omni honore ac dignitate privatum à Domino ostendimus, & denuntiamus, & nihilominus sententiando privamus omnes, qui ei juramento fidelitatis tenentur adstricti, à juramento hujusmodi perpetuò absolventes, auctoritate Apostolicâ firmiter inhibendo, ne quisquam de cætero sibi tanquam Imperatori vel Regi pareat, vel intendant.

Ludovicus Maimburgus libro II. des Croisades ad ann. 1245. fol. 116. cum sententiam Innocentij recitasset, hæc subdit: En me me temp les Eueques, qui tenoient des cierges allumez, approuvent & confirment la sentence, & en les eteignant prononcent l'anatheme contre lui. Hoc est: Eodem momento Pontificis sententiam Episcopi confirmarunt, ratamque habuerunt, extinguisque, quas manu gestabant facibus, anathema Friderico dixerunt. De hoc eodem Concilio Æmilii & Spondanus hæc habent: Nisi S. Ludovicus Rex Francorum huic Concilio dignitatem, roburque prestisset, turbasset illud armis Fridericus. Habes hic iterum Ecclesiæ Gallicanæ sententiam, non utcunque, sed in ipsa Gallia, plenèque Concilio expressam, & cui muniendæ Episcopi vota, Rex potentiam suam commodarunt: nec habuit Maimburgus, quid huic Concilio opponeret, quamvis alioquin nec timido ingenio, nec parco exceptionum. Jam tecum expende, quæ sit eorum fiducia, qui audent nobis Ecclesiam Gallicanam opponere, cum nullibi plura aut fortiora exempla, quam in Gallia pro nobis obvenerint. Et si nihil aliud, quam Concilij Lugdunensis auctoritas esset, qui rogo sunt illi, qui non dico præferri, sed vel comparari possint cum tam magno, tam sancto, celebrique Confessu, totaque Galliâ tantâ veneratione culto?

XVIII. Anno MCCCVII. Interfecto Alberto Imperatore Philippus Pulcher Galliæ Rex in Senatu maturè agitatâ solemnem ad Clementem V. Pontificem, qui tunc in Gallijs morabatur, Legationem decernit, sibi que Imperium, aut Carolo fratri depoleit. Inter alias rationes permovendo Pontifici hanc Legati produxerunt, videl: Cui enim, inquebat, fiat injuria, si vacantis Imperij conditio permutetur? idem fecerunt olim Pontifices alij. Sed Clemens nimiam Philippi potentiam verebatur, si Regno Imperium conjungeret; spatium ergo deliberando petit, & interim clam missis nuntijs Henricum Luzenburgensem promoveri ab Electoribus curat. Vide Conradum Vecerium, (a) Bzovium, & Æmilium,

Bbbb 2

alió-

(a) Conr. Vecer. l. de gest. Henr. VII. Bzov. ad ann. 1307. Æmil. in Phil. Pulch.

alióque. Agnovit ergo Rex Gallia, Regiúsque Senatus, posse Imperia à Pontifice transferri, alioquin cur peterent, quæ fieri non possunt? idque ab alijs retrò Pontificibus factum esse professi sunt.

XIX. Anno MCCCCXIV. Inchoatum est Constantiense Concilium, cui interfuere Sigismundus Imperator, quatuor Patriarchæ, Cardinales viginti novem, Archiepiscopi septem & quadraginta, Episcopi centum sexaginta (alij 270.) Prælati & Doctores sexaginta quatuor supra quingentos; taceo promiscuum vulgus, quod ad mille sexaginta pervenisse dicitur. Cæterum in hoc Concilio præcipuas fuisse Gallorum partes & Galli fatentur, Maimburgus præsertim, (a) in magno Schismate Occidentis: & res ipsa loquitur, cum nemo ignoret, quid Univerſitas Parisiensis, ejúsque Cancellarius Joannes Gerson in Concilio præstiterint, à cujus doctrina, calamóque, velut pacis Oraculo Patres pendebant, cui meritò illud Eliæ applices elogium: (b) *Et surrexit Elias quasi ignis, & verbum ipsius quasi facula ardebat.* Episcopi Conventus Parisiensis propositione secundâ dicunt: *Decreta Concilij Constantiensis à Sede Apostolica comprobata, ac totius Ecclesie usu confirmata, atque ab Ecclesia Gallicana Religione perpetuè esse custodita.* At verò nullum Concilium magis, pluribusque exemplis hanc ipsam Pontificis in Reges potestatem ostendit, deciditque, ut ad eò & secum ipsis pugnent, qui Concilium Constantiense miris laudibus extollunt, simulque ab ejus doctrina discedunt; & cum Ecclesia Gallicana, quæ in Concilio sedit, in Concilio dixit, & quam tamen Maimburgus non audit, imò eodem tempore impugnat, laudatque. Concilium ergo Constantiense *Sessione 20.* Friderico Austriae Duci, *in virtute sanctæ Obedientia, & sub pena privationis omnium bonorum Feudalium, quæ ab Ecclesia vel Imperio obtinet, & inhabilitationis suæ, & filiorum suorum ad obtinendum tam feuda, quam officia & Beneficia, & honoris ac fame, & communionis in consilijs Principum mandata, in jura & bona Episcopatus Tridentini invadat.* Et *Sess. 31.* in monitorio contra Comitem virtutum: *Et si prædictas penas interdicti & excommunicationis dictus Fridericus animis sustinuerit induratis, ad omnes alias penas spirituales & temporales procedere valeant.* Et *Sessione 39.* *Si quis in electione metum, vel impressionem aut violentiam intulerit, cujusvisque status vel præminentia fuerit, etiamsi Regali aut Imperiali præfulgeat dignitate, illas penas ipso facto incurrit.*

(a) Maimb. Grand. Schism. d' Occid. præsertim. l. 3. (b) Eccles. c. 48.

quæ in Constitutione Bonifacij VIII, quæ incipit, *Felicitis*, continentur. *Eæ* verd sunt, ut sit infamis, bannitus, intestabilis, nec ad alicujus bona ex testamento, vel ab intestato vocetur: demur cuncta ipsius ædificia in ruinam, nullus ei debita reddere teneatur, & alia, quæ habentur in c. 5. de pen. in 6. Et in Bulla Martini Sess. ult. idem Pontifex sacro approbante Concilio: (a) *Volamus*, inquit, ac statuimus, ut omnes & singulos hereticos, etiamsi Regali, Regiali, aut aliâ quavis Ecclesiasticâ vel mundana præfulgeant dignitate, auctoritate nostrâ diligenter inquirere studeatis, & per penas excommunicationis, nec non privationis dignitatum, ac etiam bonorum, & dignitatum secularium puniri faciatis, &c. Similia habentur in Constitutione Carolina auctoritate Concilij edita (ut habetur Sess. 19.) quam reperies post acta Concilij, præsertim verò in §. item eadem auctoritate, & §. item dicta Synodus. Habes hic iterum illius Synodi sententiam, quàm Patres Conventus Parisiensis tam impensè dilaudant, quam sanctam & immotam, sempèrque in Gallijs custoditam ac cultam pronuntiant, & cujus decretis Pontificiam potestatem alligatam volunt: & tamen hæc ipsa est, quæ Regibus imperat, quæ Coronis minatur, quæ honores, dignitates, testamenta delinquentibus adimit, quæque omnem potestatem temporalem fidei rebellem compescit, exarmatque. Quid aliud volunt, & quæ alia superest probandi necessitas post tam clarum, evidensque testimonium? Galli erant, qui in hac Synodo sedebant, Galli, qui vota conferebant, Galli, qui primas acies ducebant, Galli denique, qui nullum finem faciunt hujus Synodi laudandæ. Ergo quia sententia, doctrinæque hujus Synodi abscedunt, qualis Maimburgus, eisque similes, nec Galli dici merentur, nec Gallicanæ Ecclesiæ sensus imbuti sunt.

Maimburgus, ut auctoritate & exemplo Concilij se liberet, in libro (b) de magno Schismate Occidentis, dicit: *Concilium rem ausum esse, quæ nullo pacto susineri, excusarique possit, quæq; Principum supremæ Dignitati planè adverteur, nullumque exemplum in quatuor primis Concilijs habeat: & privilegium infallibilitatis à D E O Concilij datum, ad sola fidei dogmata, non ad Regna & Principum dignitates pertinere. Errare ergo Concilium in hac parte potuisse, imò errasse. Hæc Maimburgus, quæ ego verbatim ex Gallico transtuli, ut inconstans hujus auctoris, an- tepsque ingenium videas, & in omnem partem versatile, ut Re-*

Bbbb 3 gibus

(a) V. etiam Sess. 15. & 17. (b) Maimb. grand Schism. d' Occid. l. 6. f. 370.

gibus blandiatur. Concilium Constantiense, ubi contra Pontifices statuere aliquid videbatur, ad Coelum extollit, nec ejus laudandi finem ullum aut exitum reperit. Ubi verò pro Pontifice aliquid & contra Reges decernit, continuò errat Concilium, fallitur Concilium, limites suos & alveum egreditur, non excusari, non sustineri potest. Quis hic non videat, calamum & ingenium Maimburgi non veritati, quæ & una, eadèmq; est, sed adulationi dicarum esse, in personas & obsequium intentæ? Quis verò ferat privatum hunc hominem, nec optimo metallo fufum, tam Sacro Senatui, & ex flore totius Europæ, Galliæque præsertim collecto insultantem, quasi is ea decreverit, *quæ nullo pacto sustineri excusarique possint*, minisquæ quàm Maimburgus suæ potestatis limites ac Principum jura cognoverit? Enim verò nimium hic auctor sibi blanditur, si tam Sancto Concilio, & Patribus tantâ virtute ac doctrinâ insignibus non dico se tantum exæquet, sed etiam præponat. Ubi etiam observes, eos, qui tot encomijs Concilia exornant, ac etiam Pontifici præferunt, non ed spectare, ut Concilij subdantur, sed solum ut istorum obtentu, quæ tardissime & raro conveniunt, parata interim Pontificis Imperia deludant, eodèmq; artificio Concilij imponant, si aliquando convenierint. Dicunt enim, aut in ijs, quæ ad fidem non pertinent, errare posse, aut non esse recepta, aut non esse universalia, saltem non constare, aut mille alia, quæ nunquam desunt quærentibus. Ergo obtentu Concilij anarchia & libertas paratur, nullis legibus, nulli Magistratui, nulli obsequio devincta, solâ gubernante voluptate. Sed rem ipsam quod attinet, nolo cum Maimburgo de singulis, quæ objectat, contendere, ea enim aut principium petunt, aut alibi soluta sunt, & infrædibunt. Id solum dico, non jam verti quæstionem, an falli aut non falli Concilium possit? sed quæ in hoc argumento Ecclesiæ Gallicanæ sententia fuerit? eam verò sensisse, etiam Regna & Principatus Pontificum potestati subiacere, testimonio, exemploque Constantiensis Concilij demonstravimus. Cum enim hoc Concilium tam severas pœnas Principibus diceret, cum dignitatibus, imò Regnis exueret, an Galli Concilio non assidebant? annon primas illi partes agebant? an sua quoque vota non illi conferebant? num Patribus ea decernentibus aut

Gerson,

Gerson, aut Universitatis Parisiensis Legati, aut Gallorum alius obliuctatus est? siue ergo Concilium erraverit, siue expers erroris fuerit, Gallorum ea doctrina & sensus fuit. Erratque Maimburgus, aliisque in errorem inducit, cum jactat, sententiam, quam nos tuemur, Ecclesie Gallicane adversam esse; qui enim adversa, quam Ecclesia Gallicana, & precipui illius Doctores in Concilio Oecumenico tam enixe, exemplisque repetitis professi est? An ergo ea solum erit Maimburgo Ecclesia Gallicana, quae Regibus adularur: quae non adularur, non erit? at Ecclesiam non adulatio, sed veritas facit. Et verò neminem credo tam fore imprudentem, qui non malit cum Concilijs Oecumenicis, quam Maimburgo sentire; si enim errare illa, fallique possunt, & aliter quam veritas permittit, scripturas explicare, quanto magis Maimburgus, eique similes? nam & minus periculum, & major errori venia, in ambiguo, incertoque plures, gnarosque viarum elegisse, quos sequaris; quippe & peritissimis potius medicis valetudinem nostram, & versatissimis Gubernatoribus navigationem committimus, quam Unguentario nuper Scholas egresso, & nauclero, marium, ventorumque & stellarum, quae spectari solent, ignaro. At, inquit Maimburgus, *antiqua Concilia, & Papa spiritualibus poenis contenti, temporalibus abstinebant, nec legimus, in Coronas & Regna servasse.* Resp. Pessima semper fuit à negativis argumentatio; quam enim multa hodie, & salubriter fiunt, olim insueta? Olim nulla Antipodum, Americae, Magnetis, & mille medicinarum notitia & usus, quae modò & passim abundant: an ideò nemo hodie in Americam navigabit, quia olim nulla illuc navigatio? nemo contra febres Chinamchinae sumet, quia olim ignota? produntur & crescunt cum morbis, annisque remedia, & quae multis retrò annis aut noxia, aut occulta, nunc aperta & salubria. In ipsa fide, hoc est, anima nostrae Religionis quam multa aut dubia, aut intra velum subducta, nunc in apicem emersere, semper quidem vera, at non semper patentia. Ipse Maimburgus percurrat illa Privilegia, aut, ut vocant, Ecclesiae Gallicanae libertates, quam multa illic inveniet elapsis retrò temporibus non ignota tantum, sed etiam damnata? non ergo sequitur, ut modò non liceant, quae olim usurpata non sunt, mutatà praesertim hominum, temporumque

con-

conditione. Olim uni aut summum duobus Principibus totus Orbis Oriens, Occidentisque parebat, quæ ergo Pontificum imprudentia fuisset, cum ipsi inermes, nudique potentia essent, aggregandi tam potentes, & poenas vibrare, quas nec accipere Principes vellent, nec exequi ipsi possent? Deinde, major olim sacrarum poenarum reverentia & metus erat, ut adeo nec temporalibus uti oporteret. Audi Arcadium Imperatorem, quam modestè, demissèque intentatas ab Innocentio Pontifice censuras sit deprecatus: *Omnino o Pontifex DEI ne quidquam eorum, quæ in Legatos audacter perpetrata sunt, sciente me factum est. Nobis ergo placet Paterna humanitas tua, neque deferas nos expertes mysteriorum Sacrorum. Tunc etiam filiam tuam Eudoxiam, quæ peccaverit, ultus sum, quæ etiam ex his gravissimo morbo correpta seculo decumbit. Ne igitur sapius poenas sumas o Reverendissime Pater: ubi autem erit poenitentia bonum, nisi, qui poeniteat, veniam consequatur? Igitur si nos quidem ex poenitentibus non essemus, merito aditus ad veniam clauderetur.* (a) De Theodosio Imperatore audi S. Ambrosium: (b) *stravit omne, quo utebatur, insigne Regium: desivit in Ecclesia publice peccatum suum, quod ei aliorum fraude obrepserat; gemitu & lachrymis oravit veniam. Quod privati erubescunt, non erubuit Imperator publice agere poenitentiam, neque postea ullus dies fuit, quo non illum doleret errorem. Si ergo Arcadium & Theodosium Principes imitarentur, pari in Sacra & Sacerdotes reverentia, nihil opus temporalibus poenis, sacræ sufficerent; nunc vero ubi parvus aut nullus sacrarum sensus, & solæ dignitates ac Coronæ in pretio & cura sunt, æternorum neglectu; quid aliud superest, quam ut fatali somno abrumpendo (quo plerique tenentur) ea applicentur, quæ cum magis doleant, magis excitant, sanantque; nam si censuris semper pugnatum esset, quando Frederici, Henrici, alijque ad mentem rediissent? Ergo ut præmia, quibus bene meritos Ecclesia muneratur, si sacræ tantum & spiritualia essent, parum animos excitarent, ita & poenæ parum compefcerent. Cælum ergo terræ miscendum, & spes, metusque utroque temperanda.*

XX. Anno MCCCXI. Viennæ in Gallijs Concilium Universale celebratum est, aderantque Galliæ, Angliæ, & Arragoniæ Reges, Patriarchæ, Alexandrinus & Antiochenus, Episcopi centum

(a) V. Glyc. anal. p. 4. & Baron. ad ann. 407. (b) S. Ambr. orat. in fun. Theod.

quatuordecim, praesedit Clemens V. natione Gallus, ipsisque Gallis addictissimus, qui que Sedem Pontificiam Avenionem transtulerat, gemente aut indignante Italia. In hoc Concilio nostram sententiam Ecclesia Gallicana iterum professæ est, videlicet: *Ecclesiam Romanam à Græcis Romanum Imperium ad Germanos transtulisse, & ad certos eorum Principes jus & potestatem eligendi Regem ab eadem Ecclesia pervenisse, &c.* Quæ verba sunt ipsius Clementis in Concilio Viennensi, imò ipsius Ecclesiæ Gallicanæ, quæ maximam hujus sacri Senatûs partem implebat.

XXI. Anno MCCCXXXII. Synodus Basileensis in Salvo Conductu, seu fide publica Legatis Pontificijs (a) data sic loquitur: *Exhortatur omnes & singulos Christi fideles, cujuscunque dignitatis, gradus, aut præminentie existant, spiritualis seu temporalis, etiamsi Regali fulgeant Dignitate, atque in virtute sanctæ obedientie mandat, ut si per eorum dominia, terras, Civitates, territoria, aut alia loca transire contingat, sub pena, sententijs & censuris, tam Constantiensis, quam hujus sacra Synodi decretis conventis & fulminatis, districte injungendo, quatenus vos & vestrum quemlibet cum vestra Comitiva securos, liberos, & tutos cum rebus vestris ire, stare & redire sine molestia & impedimento permittant, &c.* Pœnæ verò à Concilio Constantiensi (b) decretæ, quarum Basileenses meminerunt, habentur in hæc verba sess. 17. *Quicumque cujuscunque status aut conditionis existat, etiamsi Regalis, euntes vel redeuntes impediverit, aut perturbaverit, sententiam excommunicationis incurrat, & ulterius omni honore & dignitate ipso facto sit privatus.* Episcopi ergo Galliæ, qui magno numero, nec minori auctoritate Concilio tunc aderant, sentiebant, Reges, etiam quod temporalia spectat, Ecclesiasticæ potestati subiacere; quod præsertim argumentum contra Maimburgum (c) valet, qui decreta Basileensis Concilij valida, & ab Eugenio confirmata esse omni studio contendit.

XXII. Anno MDLXIII. In Synodo Oecumenica Tridentina Sessione 25. (d) cui Galliæ Episcopi & præsertim Cardinalis Lotharingicus intererant, omnium approbatione & consensu duella & monomachia prohibita, ijsque hæc pœna apposita: *Qui pugnam in duello commiserint, & qui eorum patrini vocantur, excommunicationis, ac omnium honorum suorum proscriptionis, ac perpetuæ infamiae penam incurrant, & ut*

Cccc homi-

(a) Concil. Basl. in Congreg. Gener. anno 1432. habetur in append. epistol. Conc. ap. Binium. T. 4. Concil. (b) Concil. Constant. Sess. 17. (c) Maimburg. Traité dell'eglise de Rome c. 25. (d) Concil. Trid. Sess. 25. c. 19.

homicida juxta sacros Canones puniri debeant. De hoc & alijs decretis eadem Sessione editis hæc habet Pallavicinus: (a) *De his, quæ proposita sunt, mirus fuit consensus.* Agnoverunt ergo, probâruntque hæc nostram sententiam Galliæ Antistites (nam Oratores ob alias causas Concilio abscesserant) quorum in Concilio magna & spectata auctoritas, Lotharingi præsertim, quem ut instar Collegæ haberent, rerumque omnium conscium, suis Legatis Pontifex imperaverat. *Nei obstat,* non fuisse Concilium Tridentinum in Gallijs receptum, id enim ob alias causas contigit, quæ à Pallavicino (b) memorantur, ejusque receptio non à Galliæ Episcopis (de quorum sententia disputamus) sed ab Optimatibus Regni, & Regina præsertim pendebat, rationibus Politicis absterita, & præsertim ne Calvinistas tunc temporis in Gallia præpotentes offenderet.

XXIII. Anno MDLXXXIX. Duce Guisio, ejusque fratre Cardinali ab Henrico III. occisis, *Facultas Theologica Sorbonæ,* inquit Spondanus ad hunc annum, *die 7. Januarij congregata, post publicam supplicationem omnium Ordinum dicte facultatis, & Missam de Spiritu S. celebratam audita omnium & Singulorum Magistrorum, qui ad septuaginta convenerant, maturâ, accuratâ & liberâ deliberatione, & multis ac varijs rationibus, quæ magna ex parte sacris scripturis, canonicis sanctionibus, & Decretis Pontificum in medium proposita fuere, conclusum est à Decano nemine refragante per modum consilij ad liberandam conscientias, populum solutum esse à juramento fidelitatis & obedientiæ Henrico præstito.* Seniores tamen theologi ipseque adeo Decanus, qui tunc erat *Joannes Faber, censuit, ut res integra ad Pontificem remitteretur; qui Decretum illud uti temerarium valdè improbavit.* Hactenus Spondanus. Vides ergo quæ tunc temporis fuerit Sorbonæ sententia, posse vid. Reges abdicari: & quamvis temerarium fuerit, id propriâ auctoritate aggressam esse, temeritatem tamen correxit, adornatâ ad Sixtum V. quatuor Optimatum Legatione, qui id ipsum à Pontifice peterent. Hunc verò censuisse, omnino Pontifices id posse, quamvis hac potestate uti tunc noluerit; certissimum est, quippe qui primo Pontificatus sui anno, videlicet MDLXXXV. Henricum Navarræ Regem, ejusque fratrem, Principem Condeum, omni Regio jure, ac Principali Dignitate spoliavit, ut videre est apud (c) Spondanum. Sed

(a) Pallavic. in hist. Concilij Trid. l. 24. c. 7. n. 2. (b) V. Pallav. cit. c. 10. & 11. (c) Spondanus ad ann. 1585.

Sed & ipsi Sorbonicæ Facultatis Decanus & Seniores hanc ipsam potestatem professi sunt, quando vid. censuerunt rem totam Pontifici remittendam. Imò totius Sorbonicæ facultatis hæc sententia fuit, missa ad Pontificem celebri Legatione, quâ, ut dixi, Regem exauctorari perebant.

XXIV. Anno denique MDCXV. Clerus Gallicanus in publicis & Universalibus Regni Comitibus hanc nostram sententiam egregie & clarissime professus est, cum etiam Clerus novam quandam legem abrogari peteret tertio Ordini (qui ex Magistratibus subalternis, minorique populo constat) proficuum: Continuo, inquit Gramondus, (a) ubi id tertij Ordinis Oratoribus constitit, rati, ut res erat, peti Ordinem suum, statim proponunt thesin toties Clero obstrepente agitantam; nullam videlicet esse potestatem in temporalibus supra Regiam, unquam immediate DEO debitam Coronam à Gallis Regibus &c. Nota ea verba; obstrepente Clero; iis enim significatur, propositionem Parisijs editam, & nuper à Maimburgo ex professo defensam, à populo ultimoque Ordine receptam quidem jactatamque, sed obstrepente semper & adversante Clero; sicque sententiam dici posse plebis, non Ecclesiæ Gallicanæ. Pergit postea idem Gramondus dicere: Clerum perorante doctissimo Perronio probasse, potestati Romana Sedis in Reges hereticæ labe infectos, Regumque Sceptra, subscripsisse, quotquot ante Calvinum Theologia tractavere. Contrariam opinionem novam esse, Luthero & Calvino auctoribus natam, cui veteram nemo subscripsit, recentiorum pauci; hunc errorem primum fuisse Henrico VIII. Angliæ Regi viam in heresim; apertam rebellionem sonare in solium Petri; si Reges Galliae fautores heresiarcharum, si novi dogmatis assertores, deberi ultionem Vicario DEI, ad quem ex lege pertineat perjurij pena. In eam sententiam exactis seculis itum, tunc & hodie passim toto Orbe Catholico, si Galliam demis, contrariam sententiam tanquam dogma politicum defendi posse ad summum &c. Et infra, eum Senatores Parlamenti in eandem sententiam cum tertio Ordine conspirassent, placitumque vulgassent, vid: Pro lege Politica, Regni que fundamentalis habendum esse, quod Rex Gallia nullum alium in temporalibus superiorem agnoscat; exsauduit, inquit, Clerus, non eas esse Parlamenti partes; Comitibus Generalibus convocatis Regum omne Jus translatum in ipsa, ad eum velut justitio indicio cessare

Cccc 2 fare

(a) Gramond. Regij Consist. Senat. & inParlam. Tholos. Præfcs l. x. hist. ad annum 1635. fol. 60.

sare debeat omnis Magistratus. Clerum & Nobilitatem convenire in eandem sententiam, nec ideo contrariam opinionem valere, quia ita populus censet; duorum vota & calculos uni prevalere. Audis hic iterum duos Galliae Ordines, Clerum videlicet & Nobilitatem, pro nostra sententia esse, populum & Parlamentum adversari; & idem cum supra Perronius dixerat: *Exactis seculis in nostram sententiam itum, iri & hodie possum toto Orbe Catholico, si Galliam demis; id solum significavit, toto Orbe Catholico sententiam nostram teneri, in sola Gallia Populum, Parlamenta, & reliquum vulgus Politicorum contra opinari, Clero tamen & Nobilitate nostram sententiam complexo, hos enim duos Ordines, ut vidimus, clarè excipit, quod etiam ex ipso patet, quæ postea subjungit, certarum videl. esse de Tridentino Concilio Galliae inferendo: Eleganter & doctè perorante Perronio; sed prevaluit Clero Populus: creditum tunc potuisse conciliari opiniones Cleri, & populi, factà quasi compensatione, nempe si Clerus tertij Ordinis articulum admitteret, negantem Summo Pontifici jus esse in Regna. (a) Ergo propositio, quæ Pontifici hanc potestatem in Regna adimebat, populi & politicorum: quæ assererat, Cleri erat; maluitque Clerus, non recipi Tridentinum, quàm populo contra Pontificem assentiri; permittebat tamen, utramque Propositionem problematicè defendi, unam, quia veram, alteram, quia Senatùs, populi que aurà subnixam, ut idem Gramondus (b) testatur. Habemus hic iterum testimonium omni exceptione majus, & Ecclesie Gallicane luculentam professionem, quæ mentem suam ante paucos annos non solum declaravit, sed etiam contra Senatùs, populùmque egregiè tutata est. Nec habuit Maimburgus, quid opponeret, nisi, (c) Perronium Cardinalem suo, privatoque nomine, non Cleri locutum in Comitibus esse. Cæterum quis non videt, sine omni fundamento hæc dici, solòque studio impugnandæ ac premiendæ veritatis, nullâ historiæ aut notitiæ, aut curâ. Demus solius Perronij hanc mentem fuisse, an æquum non erat, eum potiùs, quàm Maimburgum audire? quis enim Maimburgus, ut non dicam præferri, sed componi cum Perronio debeat, auctoritate, eloquentiâ, doctrinâ scriptisque præcipuo? Sed nec Perronium ex sua tantùm, sed ro-*

(a) Gramond. l. cit. (b) Gramond. cit. f. 67. (c) Maimb. Traité de l'eglise de Rome ch. 30. f. 416.

ritus Cleri sententia locutum esse, clarius est, quàm ut ab aliquo dubitari possit. Gramondus enim illis verbis: *Clerus perorante Perronio: & infra: Excanduit Clerus: Et, Clerum & nobilitatem in eandem sententiam convenire: & pauld post: Creditam tunc potuisse conciliari opinionem Cleri & Populi, nempe si Clerus articulum tertij ordinis admitteret, &c.* Plus satis demonstrat, voces quidem unius Perronij, sed mentem ac sententiam totius Cleri fuisse; quod etiam ipse Perronius professus est, quando in ea Oratione, quæ actis Gallicanæ Ecclesiæ inserta, se non suo tantum, sed totius Ecclesiastici & Nobilium Ordinis nomine loqui testatur; ejus verba (a) sunt: *Considerez, que ce non est point moy, que vous ecoutez; car ce non est point moy, qui parle en cette cause, mais tout le corps de l'Ordre Ecclesiastique, & tout celui de la Noblesse &c.* Hoc est: *Nec verò in animum vestrum inducite, me eum esse, quem vos loquentem auditis, & cujus voces excipiitis: mibi credite, non ego in hac causa loquor, sed Clerus & Nobilitas tota &c.* Et verò oportuit Perronium mente ac pudore omni destitutum esse, si in publicis Comitij, & ubi tot testibus redargui, vincique poterat, ea diceret, & nobilitati, Cleroque tribuere, quæ sciret, non solum injussu, sed etiam contra utriusque sententiam à se proferri. Quis rogo tantum Maimburgi testimonio tribuat, ut hoc credat de Perronio Cardinali? & quid Gramondo facias, & Gallo, & Parlamenti Tholosæ Præsidi, resque suorum temporum scribenti, qui toties, ut supra vidimus, non Perronij tantum, sed Cleri hanc fuisse mentem profitetur? Vidimus in hoc toto exemplorum, annorumque decursu, semper Ecclesiæ Gallicanæ hanc sedisse opinionem, ut crederent, in certis casibus Regna Pontifici subiacere: nunc Scriptorum nomina recitabo, qui aut Galli fuere, aut in Gallia celebres, eandemque sententiam amplexi sunt, & quia eorum verba in Regali Sacerdotio recensita sunt, aut aliàs nota, ijs supersedebo. Ji ergo sunt, inter alios quàm plurimos, sequentes.

XXV. S. Thomas 2. 2. q. 12. a. 2. in corp. & ib. ad 1. & 2. 2. q. 69. a. 6. ad 3. & in 2. d. 44. q. 9. a. 2. & in 2. ad Corinth. c. 11. lect. 2. & in epist. ad Philipp. circa fin. & opusc. 20. de Regim. Princip. l. 3. c. 10. & cap. 17. Negant tamen aliqui, hoc Opusculum esse S. Thomæ. S. Bonaventura, l. de Eccl. Hierarch. p. 2. c. 1. T. 7. operum. Et in 4. d. 37. Joannes Gerson Cancellarius Univer-

CCCC 3 sitatis

(a) Ex Actis Cleri Gallic. T. 5.

fitatis Parisiensis p. 4. *serm. de pace & unit.* Gracor. *confid.* 5. Petrus Blefensis ep. 146. S. Petrus Cluniacensis l. 6. ep. 28. S. Bernardus l. 1. de *consider.* c. 6. & l. 4. c. 3. S. Augustinus Triumphus, Sanctorum Thomæ & Bonaventuræ Parisijs discipulus q. 1. de *potest. Eccles.* p. 1. a. 7. & l. Alexander Alensis Parisijs Theologiæ Lector, & SS. Thomæ & Bonaventuræ Magister p. 3. *Summa* q. 48. *membro* 1. a. 3. Henticus Gandavensis Doctor Sorbonicus quodl. 6. q. 23. Umbertus ex *Dioecesi Viennensi* *serm.* 70. Petrus Paludanus in 3. *sent. d.* 40. q. 2. *concl.* 4. Franciscus Mayronus in *Schola Parisiensi* Doctor insignis in 4. d. 19. q. 4. Durandus Episcopus Meldens. in *tract. de orig. Jurisd. Eccles.* q. 3. Joannes de Parisijs c. 14. Jacobus Almainus Doctor Parisiensis *tract. de potest. Eccles.* c. 9. & q. 2. c. 5. ad c. 8. *Occami.* Joannes Major Doctor Parisiensis in 4. d. 24. ad 4. Gulielmus Durandus Episcopus Mimatensis in *spec. Jur. tit. de Legat.* §. 6. n. 17. Joannes Monachus de *supl. negligent. Pralat.* n. 4. Joannes Selva *tract. de benefic.* p. 3. q. 8. n. 31. Stephanus Ansermus in *Senatu Tholosano* Præses *tract. de potest. Eccl.* n. 32. Joannes Faber in *Senatu Parisiensi* causarum Patronus in l. 1. c. de *summa trim.* n. 10. Petrus Gregorius Tholosanus in *varijs Gallia Academijs* Professor de *Rep.* l. 26. c. 5. Fulco Archiepiscopus Rhemensis in *ep. ad Carolum simplicem Gallia Regem apud Flodoardum* l. 4. c. 5. Perronius Cardinatus apud *Gramondum* l. 1. *hist.* ad ann. 1615.

XXVI. Ex allegatis hætenus testimonijs multa colligere licet, quæ hic breviter observabo. I. Falli Maimburgum, (falli dico, malo enim erroris eum, quàm doli postulare) cum in ultimo Tractatu (a) de Ecclesia Romana sententiam hanc nostram illis tantùm attribuit, qui citra alpes morantur. Ergo ex sententia Maimburgi Patres Conciliorum, Lugdunensis, Viennensis, & Ordinis Ecclesiastici in Comitijs Parisiensibus, quæ Gramondus describit, Gerson etiam, Fulco, Petrus Blefensis, alijsque præcipui in Gallia scriptores Cisalpini erant; nec advertit Maimburgus, hujusmodi hyperbolicis locutionibus, & aded à vero abludentibus id solum agi, ut historiam suam totam, etiam ubi vera recitat, suspitioni exponat, dubiamque reddat; quis enim credat inexplorata narranti, ubi tantâ in rebus obvijs certisque fiducia impingit. Si quis seriò, enixèque contenderet, nullos passeres in Europa

(a) Maimb. *Traité hist. de l'eglise* c. 26. f. 367.

ropa videri, crederes tu illi, Pegasus ex India, Gryphesque memoranti? II. In nulla Orbis parte plura exempla exercitæ in Reges potestatis, quàm in Gallia reperiri, & exempla non unius tantum, aut alterius, sed omnium ferè Gallia Ordinum, Pontificum videl: Regum, Imperatorum, Synodorum Comitiorumque Gallicanae Ecclesiae; quos omnes, imò si ex illis unicum Maimburgo, eique similibus opponas, sufficere toti huic agmini fundendo, delendoque; qui enim illi, ut vel unius Thomæ, Bonaventuræ, aut Bernardi auctoritatem, vultumque sustineant, quantò minus integræ unius Synodi, imò plurium Synodorum? III. Et illi ipsi, qui hanc nostram sententiam calamo, aut exemplo illustrarunt, tantà doctrinà & sanctitate florere, ut apicem in utroque contigerint, nec dici, imò nec cogitari potest, illos aut partium adulatione, aut saltu, aut Scripturarum ignorantia deceptos esse, corruptosve; ij sunt S. Gregorius M. S. Zacharias, S. Leo Pontifices: S. Thomas, S. Bernardus, S. Bonaventura, S. Antonius, S. Petrus Cluniacensis, S. Augustinus Triumphus, Innocentius III. Gerson, alijque. Jam peto ex Maimburgo, ut sententiæ nostræ tot Sanctis munitæ vel unum pro sua opponat: quòd si nullum habet, ut plane non habet, neque enim aliquem allegat, dicat rogo quid causæ sit, ut nullus Sanctorum ei sententiæ subscripserit, nostræ verd quàm plures? an istis fortè doctrina, aut modestia, aut animi moderatio, aut aliquid eorum defuit, quod persuadendæ veritati faciat? aut fortè non Bonaventura, non Thomas, non Gregorius, non Bernardus, non Patres Lateranensis, Viennensis, & Lugdunensis Conciliorum, Scripturæ Patrumque mentem & sensa intellexere? quòd si nihil horum dici potest, quæ causa Maimburgo fuit, & sacris addictò, & Pontifici jurato, eam sententiam deserendi, impugnandique, quam omnes Societatis suæ Doctores tot editis libris professi sunt, quæque tot habuit munimenta veritatis? Nam quòd ait: *Omnes primitivæ Ecclesie Patres, quique ante quintum seculum scripserunt, pro sua opinione stare, & istos merito præhabendos esse recentioribus;* id unum est ex solitis Maimburgi (a) argumentis, magno strepitu nihil præstantis: nimirum Concilia Oecumenica, Thomas, Bonaventura, Gregorius Magnus, alijque Ecclesiae, Patrumque

(a) Maimb. de l'egl. de Rome chap. 28. circa fol. 392,

que sensum ignorabant; & illi, quos ipse citat, in genere tantum loquuntur, videl: *Obediendum esse Principibus, etiam Paganis, hereticis, & ut loquitur Apostolus, dyabolis, eosque soli DEO subiacere.* Quæ omnia generalia & verissima sunt, quis enim negat, Persarum Regi quamvis impio, veræque Religionis experti teneri subditos etiam Christianos obedire, eumque etiam eorum, quæ impie agit, nemini præter Deum obnoxium esse? idem de alijs Regibus dicas. Hæc inquam in genere prolata verissima sunt; nemo verò eorum Patrum, quos recitat Maimburgus, negant: *Posse Reges in aliquo casu, & cum Ecclesiam, fidemque persequuntur, exarmari, Regnoque exui, & subditi iuramento solvi.* De hoc solo quaestio vertitur, nec hoc inficiantur Patres, imò ex principijs (a) Maimburgi inficiari non poterant, qui hanc potestatem Reges destituendi, quam nos Pontifici, ipse statibus & Comitibus Generalibus toties concedit. Ex adverso Concilia & Patres, quos pro nostra sententia produximus, hanc quaestionem, de qua modò contendimus, in particulari & individuo proponunt, an videlicet possint in certo, raroque casu Pontifices Romani imperia Regibus adimere? deciduntque, posse. Quis verò nescit, duos testes, qui in particulari deponunt, centum prævalere, qui in genere tantum? & dispositionem legis particularem & specificam centum Regulis generalibus præferri? nam si quis Theologus, aut Juris-Consultus ex generalibus illis præceptis: *Non esse jurandum, & neminem cum alterius injuria fieri debere locupletiorum; inferret, in nullo casu particulari, ne in Judicio quidem, & jubente Magistratu jurandum esse, nec præscriptionem, quâ quis cum alterius damno ditescit, permissam, is meritò se omnibus ridendum proponeret.* Et ideo toties in Jure Romano, Sacrisque Canonibus illæ regulæ repetuntur: *Generi per species derogatur: in generali concessione non censentur comprehensa, quæ speciali notâ indigent, &c.* Nihil ergo probant generales illæ Patrum locutiones, multoque minus Patribus derogant à nobis productis, & de hoc ipso casu particulari loquentibus, quem nos præ manibus habemus. IV. Sed & illud nimis præfidenter, inconsultèque à Maimburgo (b) dictum, videl: *Ecclesiam Gallicanam, omnesque Gallia Doctores, sententiam,*

(a) Maimb. hist. Iconocl. l. 2. f. 257. & l. 4. sapius. Et Traité de l'Egl. de Rome ch. 29. circa finem. (b) Maimb. Tr. de l'Egl. de Rome ch. 26. f. 365.

quam Reges Pontifici iustribuit, semper pronoxia, plenaque discriminis & seditionis habuisse. Crediderim hic Maimburgo excidisse, quid aut de quibus loquatur, si enim de Concilijs Oecumenicis in Gallia celebratis, totque alijs sacris Doctoribus loqui se cogitaret, qui nostram sententiam exemplis, calamoque tradidere, auderent illis seditionis notam, publicaque inquietis attribuere? Seditiosum ergo Concilium Lugdunense, seditiosum Viennense? Seditiosi Leo, Gregorius, Zacharias, alijque tot sancti Pontifices? Et quæ tandem est illa Ecclesia Gallicana, quæ toties vanèque gloriatur? num illa Pontificibus, Episcopis, Synodisque & Doctoribus Gallicanæ constat? & si constat, cur nullos pro se Maimburgus producit? si nullis constat, oportet ergo Ecclesiam Gallicanam Idæam quandam Platonicam esse, solo nomine insignem, reique expertem. Quod si mihi pro Ecclesia Gallicana Conventum Parisiensem, & aliquos ex Sorbona Doctores objiciant, continuò illud Cœlestini Pontificis (a) reponam: *Desinat incessere vetustatem novitas.* Suspecta est mihi Ecclesia Gallicana nova, recensque, & antiquæ opposita. Ubi Synodos habetis, quas Viennensi, Lugdunensi, Lateranensi ac Constantiensi æquare possitis? ubi Doctores nostris Bonaventuræ, Thomæ, Antonino pares? malo cum Bernardo, Fulcone, Gersono, Zacharia sentire, quam cum Maimburgo, & Conventu Parisiensi paucorum Prælatorum, & in quo spes metusque præsedat: Comitiam totius Orbis præpono in Gallijs habita, à Gallis culta, & tunc solùm à Gallis impugnata, cum plus aulæ, quam Ecclesiæ delatum. Sed illud quis non videat? Maimburgum, qui Patres sexti, septimique & octavi seculi à nobis productos, tanquam novos, recensque natos repellit, nunc velle, ut ijs fidem habeamus, qui decimo sexto seculo Parisijs convenère? istos nimirum mille annis recentiores pro antiquis habet, illos pro novis. V. Denique nec tantùm exemplis, decretisque Ecclesiæ Gallicanæ, sed etiam ex Maimburgi principijs veritas Conclusionis nostræ deduci potest. Is enim in historia Iconoclastarum, in libro de Imperij declinatione, & in Tractatu historico de Ecclesia Romana, communi Procerum, statuumque consensu Imperium Francicum in Pipinum & Hugonem Capetum, Romanum Italicumque in Carolum

Dddd Mag-

(a) Cœlest. PP. ad Episc. Gall.

Magnum translata esse docet, civiumque Romanorum auctoritate tributa Copronymo Imper. negata, Urbemque à Græco ad Francos defecisse, (a) idque in libro de Imperij declinatione ex singulari *DEI providentia Regnum Gallicum protegens, & Pipinum excitantis evenisse dicit.* Et in libro de Ecclesia Rom. *Quod populus, Senatusque tributa Copronymo negaverint, imploraverintque tutelam externi Principis, juri naturalis defensionis adscribit.* Hæc Maimburgi doctrina si vera est, sequitur ergo dari casum, in quo status & Comitia abdicare Regem aliquem possint, quemadmodum Childebertum, Copronymum, Constantinum, & Carolum Lotharingæ Ducem abdicarunt, Capeto Coronæ admoto; & negari haud potest, hanc esse ex majoribus causis, cum in illis de Regnis, bellisque agatur, totque alijs damnis, quæ hujusmodi mutationes consequuntur. Si ergo dubitari contingat, an is casus evenerit, adsintque circumstantiæ, quæ subditos Juramento liberent, ad quem pertinebit hunc casum decidere, qui ex majoribus est, & causam juramenti cognoscere, quæ omnino spiritualis est, nisi ad Summum Pontificem, cui causæ majores reservantur? idque Ecclesia Gallicana cognovit, quando teste Maimburgo Zachariam consuluit, liceretne ipsis Childeberto Pipinum sufficere? si ergo definiat, licere, imò necessarium esse, poterunt subditi, ac etiam tenebuntur huic sententiæ declarationi deferre. Sive ergo Pontifex juramento subditos solvat, sive declarat solutos esse, perinde idem effectus consequetur, subditis æquè obsequio liberis, quemadmodum cum Pontifex declaravit, matrimonium Henrici IV. cum Margaretha Valesia irritum, cassumque fuisse, perinde ad novas nuptias libertatem est nactus, coactusque primas illas abrumperet, ac si Pontifex non irritum tantum declarasset, sed etiam fecisset. Eadem ergo vis Pontifici, seu declaranti, seu statuenti: hanc frustra impugnant, coacti illam cedere. Quid enim interest intrare volenti, si januam unam claudas, altera patiente? In quamcunque partem ergo se vertant, frustra laborant, seque ipsos implicant, vincente veritate. Et hæc de mente, sententiæque Ecclesiæ Gallicanæ: restat, ut quæ Maimburgus objicit solvantur, quanquam jam dudum & millies soluta, argumentis videlicet exoletis, marcidisque, & tories à Lutero, Calvino, Illyricoque (quem Maimburgus à secretis habuit) declamatis. § III.

(a) La decad. de l'Emp. l. i. f. 7. Tr. hist. de l'Egl. de Rome c. 29.